

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta 13.—
za četrt leta 6.50
za en mesec 2.20
za Nemčijo celoletno . 28.—
za ostalo inozemstvo . 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta 12.—
za četrt leta 6.—
za en mesec 2.—
V upravi prejemov mesečno K 1.90

SLOVENEK

Inserati:

Enostopna petitvrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat " 13 "
za trikrat " 10 "
za večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:

enostopna petitvrsta (72 mm)
30 vinarjev.

Izhaja:

vsak dan, izvenemli nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6.
Avstr. poštne bran. račun št. 24.797. Ograke poštne
bran. račun št. 26.511. — Upravniškega telefona št. 188.

Meščani!

Dne 16. maja voli Ljubljana svojega poslanca za deželni zbor.

Izvrševalni odbor S. L. S. je sklenil, da je kandidat S. L. S. za ta mandat

Dr. Vinko Gregorič,

zdravnik v Ljubljani.

Meščani! Združite vsi, ki Vas je resna volja, da bo Ljubljana v deželnem zboru zastopana po delavnem in za njen blagor vnetem ter občespoštovanem možu, svoje glasove na našega kandidata!

Izvrševalni odbor S. L. S.

Današnja številka obsega 8 strani.

Politična situacija v Dalmaciji.

Politični in gospodarski stiki, v katerih se nahaja naš narod, osobito Slovenska ljudska Stranka z Dalmacijo, so nam potisnili pero v roko, da še pečamo s politično situacijo v Dalmaciji. Težko si je ustvariti neko stalno sodbo o dalmatinski strankarski konstelaciji. Dalmacija je dežela iznenadenja in dežela polit. spremenljivosti. Politični barometer je spremenljiv kakor vreme na dalmatinski obali. Dalmacija je domovina vrljih značajnih Hrvatov, je pa tudi zemlja političnih »streberjev« in kameleonov, kakor so Supilo in Smolaka. Vse to moramo upoštevati, če dalmatinske strankarske razmere rešujemo. Kakor je znano, se bore danes v Dalmaciji tri stranke za politično vodstvo. Hrvaška stranka, pravaška stranka in demokratska oziroma napredna stranka pod vodstvom dr. J. Smolake.

Hrvaška stranka se je dvignila nad razvalinami nekdanje a onemogle narodne stranke, ki si je pa pridobila v drugi polovici 19. stoletja neveljavih zaslug za razvoj hrvaškega naroda. Ona je pohrvatila Dalmacijo, vzgojila šole, pohrvatila mladi naraščaj in vzbudila v masi naroda hrvaško samozavest, ki jo je udušila italijanska kultura. Imena Klaič, Pavlinovič, Vranković in Bulat so ozko združena s hrvaškim preporodom v preteklem stoletju. Ali narodna stranka je začela po smrti svojih sposobnih voditeljev polagoma razpadati. Odgovorila je dobre volje, ali manjkalo ji je sposobnih mož, ki bi politično dedščino umrlega Klaiča prevzeli. Mladi elementi, katere so vodili I. Prodan in Biankini, so se pridružili pravašem, med tem ko so se konservativni umaknili iz javnega življenja, živeli ob spominih stare stranke. Dalmatinski vladi, je bilo mnogo na tem, da se narodna stranka na novo oživi, naj bo že pod tem ali onim imenom; potrebovala je močne konservativne stranke, katera naj bi ji šla na roke. V ta namen so se zbrali možje kakor Ivčević, Zaffron, tem so se pridružili ostali elementi narodne stranke, prevzeli razne nezadovoljne druge strank in se spojili v hrvaško stranko. Samo na ta način moremo razumeti, da sede v hrvaški stranki možje tako različnih načel in nazorov kakor Ivčević, Trumbić, Vuković, Biankini, Tresić - Pavičić in Čingrija. Može, ki so si po političnih in kulturnih načelih tako različni, družijo samo ena misel, ohraniti svoje pozicije in zadostiti svoji abicioznosti s pomočjo dalmatinske vlade in avstr. policije. To so politični fidejkomisarji, ki vladajo danes Dalmacijo, katerim je zajamčena od stran-

ke načelniška in poslanska čast, ki se podeduje od roda do roda od očeta na sina. Da se poslanci hrvaški stranke na Dunaju dr. Plojeve vetrovne politike oklepajo, je samo ob sebi umevno. Srce sili k srcu.

Proti hrvaški stranki, ki nima nobenega določenega političnega programa, ki je dosledna samo v svoji nedoslednosti, proti tej stranki vsemogoče dalmatinske klike in družinskih koristi, se bori zelo živahno in žilavo pravaška stranka pod vodstvom I. Prodana. Pravaška misel je poginjala med dalmatinskim ljudstvom globoke korenine in bi brezdomno že danes gospodovala v Dalmaciji, da je ne drže k tlom z vsemi mogočimi sredstvi njeni nasprotniki. Pravaška stranka stoji popolnoma na programu naše S. L. S., okrog nje se zbira povečini dalmatinska duhovščina, ker vidi v nji zaščitnico verskih in pravnih idealov dalmatinskega ljudstva. Dalmatinskim pravašem se predbaciva, da so »klerikalci«, ker so se pridružili na Dunaju dr. Šusteršiču. Ali ravno ta korak je našel med dalmatinskimi pravaši globok odmev in zbudil pravašem novih simpatij. Dr. Šusteršič s svojo stranko, je edini faktor med Jugoslovani, ki je s svojim delom in svojo energijo dokazal, da ga morajo ministristva in parlament upoštevati. Ali naj se pravaši obešajo za tako politično mumijo kakor je dr. Ivčević ali Vuković, ki se danes ponasja s svojim katoliškim prepričanjem, jutri pa bahajo s svojim liberalizmom?

O napredni ali demokratični stranki ni mnogo besedi izgubljati. Njen vodja je dr. Smolaka, o katerem pravi »Hrvatski Dnevnik«, da je največji komedijant na Balkanu. Danes se družijo s socialisti, jutri jih napada; večeraj se je laskal Italijanom, danes se z njimi krega. Njegov radikalizem je zelo poceni, za pest grošev ga obesi na klin. Sicer je pa ta demokratična stranka zelo majhna in omejena na par advokatov v Spljitu, ki jih drži spljitski seljak pokonci.

Hrvaška stranka vidi, da jej pravaška stranka tla izpodmika. Zato je za bodoče državnozbornske volitve sklenila kompromis z napredno in srbsko stranko in si svoje mandate zasigurala.

Govoriti o izidu državnoborskih volitev v Dalmaciji bi bilo prezgodaj. V deželi, kjer je politična in izobraževalna organizacija še takorekoč v povojih, kjer je strankarska zavest še bolj medla in nerazvita, kjer posamezne stranke šele sedaj jasne obrise dobivajo, imajo na izid volitev velik upliv vlada, politične osebnosti in druge mahinacije. Upanje je, da ohrani pravaška stranka dosedanje svoje pozicije in jih nekaj pridobi. Naj pa imajo volitve že tak ali tak izid, gotovo je, da ima pravaška misel v Dalmaciji prav čas organiziranja veliko bodočnost.

Z dvora.

Iz Gödöllö.

Dne 11. t. m. sta se pripeljala v Gödöllö nadvojvoda Jožef in nadvojvodinja Avgusta z bavarskim princem Leopoldom. Ob pol štirih popoldne so gostje z avtomobilom zapustili Gödöllö. — Cesar se je nato peljal v odprtem vozu na izprehod. Ob tej priliki je bil fotografiran.

Nadvojvoda prestolonaslednik

se bo podal 11. t. m. na Semmering, kjer ostane dva do tri dni na lovu divjih petelinov.

Orth.

Lani umrli podmaršal Csanady, ki je služil v cesarjevi vojaški pisarni, ko se je odpovedal nadvojvoda Janez Salvator svojim častem, je nekdanj, kakor se zdaj objavlja, pripovedoval v ožjem krogu to-le: Ko je zapustil Orth monarhijo, je Csanadyju naročil cesar, naj potuje za Orthom in ga pregovori, da se vrne v monarhijo. Če ga ne bo mogel pregovoriti, naj mu izroči pismo, ki ga je Csanadyju izročil vladar sam. Csanady se je peljal za Orthom v Švico. Dobil ga je v nekem hotelu in ga pregovarjal, naj se vrne nazaj, a Orth je izjavil, da boče postati samostojen in da hoče videti, kako se mu bo to z njegovimi 70.000 goldinarji posrečilo. Ko je Csanady videl, da Ortha ne more pregovoriti, mu je izročil cesarjevo pismo. Orth ga je prečital in prebledel. Cesar mu je namreč pisal, da dovoli njegov odstop kot nadvojvoda zgolj, če nikdar več ne prekorači avstro-ogrske meje. Razburjen je pokazal Orth Csanadyju cesarjevo pismo. Ko je Csanady poročal cesarju, je vladar mirno poslušal poročilo, le ko je general govoril o 70.000 goldinarjih, je pripomnil cesar: »Sredstev mora imeti veliko več.« Pogoji se je natančno držal. Orth ni nikdar več prekoračil mej monarhije.

NOVA ČEŠKA STRANKA

se je ustanovila 10. t. m. v Kraljevih Vinogradih pri Pragi. Naziva se »Stranka čeških obrtnikov« in se bo pečala zgolj z obrtnimi in z vprašanji srednjih stanov.

PROFESOR LEGER IN ČEHI.

Iz Prage poročajo: Znani pariški profesor Leger, ki je velik prijatelj Čehov, je priporočal v odprtem pismu državnozbornsko kandidaturu praškega magistratnega svetnika in pospeševalca češko-francoskega bratstva, Stehlika. Stehlik je kandidat mladočeške narodno-socialne kompromisne stranke in kandidira na narodno-socialnem programu v Piseku proti dosedanjemu poslancu, radikalnemu državnopravnemu Kalini. Včeraj pa je objavil izvrševalni odbor državnopravne na-

predne stranke odprto pismo na gosp. Legerja v Parizu, v katerem se ostro kritikuje mladočeški in narodno-socialni volilni kompromis proti državnopravni napredni stranki in se končno protestira kljub zaslugam Legerja za francosko-češko pobratimstvo, da slednji enostransko, ne da bi poznal razmere, javno izraža simpatije za kompromisnega kandidata.

ČEŠKI NAMESTNIK NAMERAVA OSTOPITI.

Iz Prage se poroča, da Thunovi prijatelji sodijo, da bo češki namestnik odstopil, ker ne upa več, da se mu posreči doseči spravo med Nemci in Čehi na Češkem. Thun ni tako zadovoljen, kakor je bil, ko je bil prvič češki namestnik. Razmere so drugačne, kakor so bile pred enajstimi leti, medtem časom je igral tudi kot min. predsednik veliko vlogo.

NOVI POVELJNIK DALMATINSKEGA ARMADNEGA ZBORA.

V kratkem se imenuje novi poveljnik 16. armadnega zbora, ker bo vpokojen feldcajgmajster pl. Horsetzky. Kakor znano, se je premestilo lani poveljstvo 16. armadnega zbora iz Zadra v Dubrovnik. V Zadru, kjer postuje cesarsko namestništvo, je ostalo le brigadno in polkovno poveljstvo. Ni še posebno dolgo, ko je bil v Dalmaciji tudi civilni šef general. Zadnji general, ki je obenem vodil politične posle v Dalmaciji, je bil fcm. baron David. Pod zdaj vpokojenim fcm. Fanta se ustanovili 16. armadni zbor, ki so mu prideli tudi Hercegovino in v Castelnuovu ustanovili novo divizijsko poveljstvo. Poveljnik 16. armadnega zbora postane najbrže poveljujoči general v Dubrovniku, podmaršal plem. Hortstein, ki dobro pozna krajne razmere na jugu države.

SPORI NA NEMŠKEM DVORU.

»Korespondenca Herald« objavlja zanimivo poročilo o razmerah na nemškem dvoru, kjer se opaža napetost med cesarjem in prestolonaslednikom. Vzrok: ženske. Cesarica in žena prestolonaslednikova se namreč ne moreta. Prestolonaslednica princezinja Cecilija je imela 60.000.000 mark dote, to v Hohenzollernski vladarski rodbini ne navadno visoko premoženje povzroča, da je prestolonaslednikov dvor razkošnejši, kakor cesarjev. Finančna neodvisnost prestolonaslednika ga napravljaja precej svobodnega, bolj, kakor bi bil drugače in ne morejo z njim tekmovali njegovi mlajši bratje principi, ljubljenci cesarja in cesarice. Prestolonaslednica je živahna, vesela, kar ni všeč precej strogi cesarici. Prestolonaslednica se noče udeleževati raznih protestantskih cesaričnih sestankov in je naklonjena katoličanom in jih ne odbija, kakor

strogo protestantsko-ortodoksna cesarica, kar ji seveda ta zameri. Ko se je vrnila prestolonaslednica s svojega potovanja na vzhodu in vzela svoje tri otroke njih stari materi, se je cesarica resno sprla zaradi vzgojevalnega načina, ne da bi se bili visoki dami pobotali. Prestolonaslednik živi v zelo srečnem zakonu s svojo ženo in drži z njo, zato napetost med starši in sinom.

FRANCOSKI PREDSEDNIK FALLIERES V BELGIJI.

V Bruselju se mudi te dni Fallieres, predsednik francoske republike. V znamenje protesta proti nasilnostim, ki se vršijo pod Fallieresovo vladno proti cerkvi, se katoliški krogi nobenih slovesnostij ne udeležujejo. Plemstvo ni okrasilo svojih hiš in katoliška inteligenca se ni udeležila vrtnih veselice, ki se je predsedniku na čast priredila. Belgijski nuncij, ki bi moral po navadi razne dostojanstvenike predsedniku predstaviti, je to odklonil, in sicer vsled izrednega papeževga ukaza. Tudi škofje so izostali, ki so spomladi prisostvovali sprejemu nemškega cesarja Viljema.

MAROČANSKA VSTAJA.

Berolinski »Lokalanzeiger« objavljala uradno izjavo, ki izjavlja, da je bilo poročilo o posredovanju Rusije med Francosko zaradi maročanskega vprašanja izmišljeno. »Libre Parole« v Parizu objavlja besedilo tajne pogodbe, ki sta jo glede na Maroko sklenili Francoska in Španska 10. novembra 1902. Francozi in Španci se obvežejo, da bodo v Maroku postopali složno in da bodo respektirali nevtralnost province Tanger in Tetudu. Španska se je pa obvezala, da bo dala nemškemu cesarju v najemu neko pristanišče ob Atlantskem morju. »Matin« poroča iz Tangera, da slove poročila iz Feza zelo vznemirljivo. Fez vstaja še vedno oblegajo. Francozi še vedno pošiljajo vojake v Maroko kakor tudi pet eroplanov. Poštne zveze s Fezom so prekinjene. Nekaterim poštним slem so vstaji porazili ušesa. Pri Taurirtu so umorili vstajneke Francoza.

GENERAL NOGI V PARIZU.

Japonski general Nogi, ki ga je nemški cesar odlikoval z redom pour le merite, ko je vzel Port Artur, se meseca junija nemškemu cesarju osebno zahvalil za odlikovanje. V Parizu se zdaj nahaja tudi japonsko vojaško odposlaništvo, ki obišče tudi Rim, Dunaj, začetkom junija pa tudi Berolin.

ZMEDE V TURČIJI.

Albanci zopet porazili Turke.

Poročila o albanski vstaji sicer niso točna, ker Albanci sami nimajo na razpolago tistih sredstev, ki so v naših časih potrebna, da se vzbudi zanimanje svetovnega časopisja zanje. Turki pa skrbijo po svoji stari navadi za to, da svet predvsem izve le to, kar je njim všeč. Kljub temu tvori albanska vstaja zelo trd oreh, ki ga ne bodo tako kmalu zdrobili, ker se boja vajeni Albanci, elita stare turške armade, hrabro bore za svojo neodvisnost. O nekem velikem turškem porazu se poroča iz Bara. Turški vojaki so napadli albanske postojanke pri Šipkaniku. Boj je trajal dolgo časa. Turki so bili prisiljeni, da so se umaknili. Boja so

se tudi udeležili Albanci iz djakovskega okraja, ki so bili dozdej mirni.

Garibaldi odpušča v Albanijo.

Italijanski listi poročajo, da odpušča Ricciotti Garibaldi prihodnje dni v Albanijo, kjer prevzame poveljstvo italijanskih prostovoljcev. Kljub vsem odredbam italijanske vlade se je namreč posrečilo, da so Garibaldinci v malih družbah prišli v Albanijo.

Turški major ustrelil podpolkovnika.

V Monastiru je neki major ustrelil podpolkovnika. Neki albanski major je namreč raztrgal v neki kavarni nalašč neki turški list, nakar sta se s podpolkovnikom sprla. Ponoči je pa major zalih družbah prišli v Albanijo.

VSTAJA V MEHIKI.

Američani so sklenili, da posredujejo v Mehiki.

Iz New-Yorka dohaja sledeče kratko poročilo: V Washingtonu so sklenili, da odpošljejo svojo armado v Mehiko. Taft čaka zgolj še, da napadejo vstajni glavno mesto Mehike. Predlog kongresu je že pripravljen. Šef generalnega štaba je že sestavil obširno spomenico za predsednika.

Vstaji osvojili Juarez.

Iz El Pasa se poroča: Poveljnik Juareza, Mavarro, se je branil z vladnimi četami pred vstaji do zadnjega hipa v vojašnici. Opoldne je razobesil belo zastavo, znamenje, da se uda, ko je bil že Madero dve uri v mestu. Mavarro se je udal polkovniku Garibaldiju. Boj za Juarez je trajal tri dni. Baje je bilo usmrčenih samo 8 (?), ranjenih pa 150 oseb.

Juarez provizorično glavno mesto Mehike.

Ob boju za Juarez je padel znani burski general Viljoen, ki se je pridružil mehičanskim vstajem. Madero, voditelj vstajev, je proklamiral Juarez za začasno glavno mesto mehičanske republike. Podelil je tudi prostost vjetim generalu Mavarro in 17 vjetim častnikom proti častni besedi, da ne bodo zapustili Juareza. Pohvalil je tudi pogum vjetih mehičanskih vojakov in izjavil, da upa, da se kmalu sklene mir.

Gospodarstvo.

g V boj proti peronospori! Ker je marsikje lansko leto glivica uničila v nekaj dnevih v vinogradih ves grozdni zarod in nato mnogemu vinogradniku tudi še listje in celo les, je posebno letos, ko je od lanskega leta prezimilo obilo trosov (semena) te glivice, na vinogradnikih ležeče, da ubranijo svoje vinograde pred poginom. To dosežejo samo z marljivim, točnim in pravilnim škropljenjem trt z zmesjo modre galice z apnom. Vinogradniki naj upoštevajo in posnemajo torej sledeče: 1. Škropi zgodaj, prvič najpozneje, ko je trina mladika zrastle dobro ped na dolgo, drugič deset do dvanaest dni pozneje in tretjič k večjemu tri tedne za drugim škropljenjem. Ako pa je poletje deževno ali megleno, škropi rajše v krajših presledkih, večkrat, torej najmanj štirikrat na leto. 2. Za prvo škropljenje vzemi en kilogram, za naslednje škropljenje en in pol kilograma galice na 100 litrov vode. Galico stolči na drobno in jo stopi v kolikor mogoče čisti (najbolj deževni ali po-

točni) vodi. 3. Apno ima edino ta namen, da odvzame galici kislino, ker bi sicer galica opalila. Zato vzemi apna samo toliko, kolikor je nujno potreba. Ugašenega apna se vzame navadno za polovico več, k večjemu pa še enkrat toliko kakor galice. Ako nimaš apna, vzemi mesto njega sodo, ki jo dobiš v vsaki trgovini. Na en kilogram galice zadostuje petdeset kilogram sode. 4. Galico raztopi posebej in apno (ali sodo) zopet posebej ter zlij oboje šele neposredno pred škropljenjem skupaj (apno v galico). Predno škropiš, premešaj zmes dobro z lesenim orodjem (s kolom ali z greblico) in preskusi s koščkom rdečega (lakmova) ali pa belega (fenoltaleinovega) preskusnega papirja, ali ni zmes več kislja. V dobro napravljeni zmesi postane rdeč (lakmov) papir modrikast (plavkast), oziroma bel (fenoltaleinov) papir rdečkast. 5. Napravi samo toliko škropilne zmesi naenkrat, kolikor je moreš v enem dnevu, k večjemu v dveh dnevih porabiti, kajti stara galicna zmes nima nobenega učinka. Galico in apno, vsako za se raztopljeno in ne pomešano, hraniš lahko dlje časa brez škode. 6. Škropi — če je le mogoče — le v suhem, brezveternem vremenu, ne v rosi in ne v najhujši vročini. Le v sili škropi tudi v rosi. Glej, da se galica na trti, še predno pride prvi dež, dobro posuši, če ne, potem škropljenje ponovi, kakor hitro nastane lepo vreme. 7. Ne obliivaj trt z galico, temveč škropi tako fino, kakor da bi na trto megla ali rosa padala. Ako tako trte poškropiš, so bolj varne proti bolezni, kakor če jih obliivaš, in poleg tega prihraniš še na galici. Vzemi torej dobro, močno škropilnico in dobro jo goni, da fino razpršuje. Take škropilnice se dobe lahko potom c. kr. vinarskega nadzorstva. 8. Ne škropi samo listja, ampak glej, da bodo tudi ostali zeleni deli trte, zlasti pa tudi grozdje, vselej dobro poškropljeni. Ne pozabi škropiti tudi na zeleno cepljenih trt, koj ko dobro odženejo in večkrat. 9. Ako je le mogoče, poveži mladike vsaj en dan pred vsakratnim škropljenjem. Pri tem oberi vse nepotrebne mladike in zalistnike. 10. Drži vinograd čist od plevela. Čim več zraku in manj vlage pride med trte, tem manj se razvijajo trtne bolezni. — C. kr. vinarski nadzornik: Bohuslav Skalicky.

g Žvepljanje trt. Poleg peronospore (strupene rose ali paleža) je lansko leto največ škode na grozdju napravila trtna plesnoba. Proti tej bolezni je treba trte vsako leto, in sicer vsaj trikrat, po potrebi pa tudi večkrat, poprašiti (poštopati) s prav fino zmletim žveplom. Prvič žveplamo takrat, ko se pokaže dobro trtni zarod (grozdiki). Drugič vsaj še enkrat predno grozdje cvete, oziroma med cvetenjem, in tretjič, ko postanejo jagode debele kot grah. Če se v nekaterih letih vkljub temu bolezen pokaže, zlasti na bolj občutljivih vrstah (n. pr. na muškatelec, rizlinku itd.) žveplamo še enkrat ali dvakrat, da bolezen ustavimo. Žvepljati se mora ob tistem, vročem in solnčnem vremenu. Če vsaj en dan ali dva dni po žveplanju solnce sije, pripeče se žvepljeni prah na trti tako, da ga dež ne more več oprati. Žveplati je treba tako, da se žveplo prav na fino razpršuje. Samo tako fino žvepljanje

trte obvaruje pred boleznijo in grozdja ne opali. Treba je imeti torej dobrih žveplalnikov, ki se jih lahko tudi naroči potom c. kr. vinarskega nadzorstva. — C. kr. vinarski nadzornik: B. Skalicky.

g Promet s konji in govejo živino s Hrvaškega. Da se kupci konj ali goveje živine ognejo neprijetnostim in kazni, opozarjamo na zakonite določbe, po katerih se morajo živali, katere se kupijo na Hrvaškem in se po cesti pripeljejo čez mejo v tostranske dežele, tekom 24 ur po prihodu na dom naznaniti pristojnemu županstvu. Županstvo pa ima zopet dolžnost, da to prijavo tekom 34 ur doloži na c. kr. okrajno glavarstvo, katero potem odredi preiskavo dotične živine po uradnem živinozdravniku. Ako se je pa žival živinozdravniku ogledala že pri prestopu čez mejo, odpade še enkratni pregled, vendar pa se mora živina tudi v tem slučaju naznaniti pristojnemu županstvu, kateremu se izroči potrjeni hrvaški živinski potni list, da ga isto tekom 24 ur doloži okrajnemu glavarstvu. Ako se opusti prijava hrvaških živalij, oziroma opusti njihov pregled po uradnem živinozdravniku, kaznovati se morajo stranke po določbah zakona z dne 6. avgusta 1909 l., drž. zak. št. 177. Pripominjamo, da veljajo ti predpisi tudi za vse druge živali, katere se pripeljejo iz dežel k. o. grs. krone v avstrijsko državno polovico.

g Goveja kuga v Turčiji noče poenotiti in se širi posebno po pokrajinah Male Azije in preti torej stalno pred vratmi Evrope. Zato je treba neprestano in strogo pozornosti na naš bližnji orijent, da ne prodre ta velika nevarnost med evropsko govejo živino in naše druge prežvekovalce, katerim je goveja kuga nevarna in katera je v prejšnjih dobah povzročila milijone škode.

Glasba.

»KATOLIŠKA BUKVARNA« v Ljubljani

za čas prvega sv. obhajila našim cerkvenim zborom priporoča sledeče skladbe:

Foerster Anton: 10 evharističnih pesmi za mešani zbor; partitura in 4 glasovi 3 K 50 h, posamezni glasovi po 40 h.

Hribar P. Angelik: **Cerkvena glasbena dela.** I. zvezek: Obhajilne pesmi. — Partitura in 4 glasovi 3 K 60 h, posamezni glasovi po 40 h.

Leban Janko: **Zbirka cerkvenih pesmi.** Part. 1 K 40 h. Obsega tudi več obhajilnih napevov.

Sattner P. Hugolin: **Cerkvene pesmi v čast presv. Rešnjemu Telesu** za mešani zbor. Part. 1 K 60 h.

Foerster Anton: **Canica sacra.** I. del: Cerkvena pesmarica za moški ali ženski zbor. Drugi popravljeni natis. 2 K 40 h.

Grum Anton: **Cerkvena pesmarica za Marijine družbe.** I. del za štiri enake glasove. 2 K.

Sattner P. Hugolin: **Slava Jezusu,** pesmi na čast božjemu Zveličarju za mešani zbor. Part. 3 K, glasovi po 25 h.

Grum Anton: **Obhajilne pesmi** za mešani zbor. Part. 1 K.

LISTEK.

K stoletnici rokovnjačev.

V nedeljo 30. aprila je vprizorilo K. s. izobraževalno društvo v Radomlju igro »Rokovnjači« kot spomin na dobo, ki se ne more prezreti v slovenski zgodovini. Kdor bi videl v družbi, ki se navadno s pomilovalnim posmehom omenja, le tolpo ljudi, ki so lahko potem hoteli priti do kruha, da so ropali, morili in bili ljudem v nadlego, se moti. Gotovo je pač, da so bili — morda tudi v večini — med temi ljudmi člani, katerim je bila vsa stvar le lastni — jaz. V splošnem se pa le ne more reči tega! Povoda, da se je razpaslo rokovnjaštvo, ni iskati v ropalnosti ljudi in preslabi upravi države, ampak drugje!

Pri naših južnih bratih Slovanih vidimo nekaj podobnega. Znano je, da se Srb ni maral ukloniti pred turškim polumesecem. Šli so v gore, katerih kri je skušala rešiti svojo domovino. Komu niso znani Hajduki?! To je bila vstajška četa, ki je imela jasno začetne cilje in jih je tudi izvajala. Ali ne vidimo na Balkanu več podobnih vzgledov? Jaz sem mnenja, da je v tem iskati tudi razvoj rokovnjačev na Slovenskem. Političnega ozadja rokovnjači niso imeli kot Hajduki. Ljudstvo samo je dovolj obsodilo te nezadovolj-

ne elemente s tem, da jih je nazvalo z — rokovnjači. Če se pa premislija o onem času, ko je v Parizu igrala giljotina krvavo ulogo, dobimo tudi v naši domovini motive, da se je organizirala družba nezadovoljnih v silo, katere ni bilo tako lahko zlomiti. Tedaj se ni kazala ta moč kot dandanes na — papirju, ampak bolj praktično v — pesti. Bili so časi, ko je s požljivim srcem prihajal Turčin pleniti v slovenske kraje. Ljudstvo se je branilo s tem, kar je imelo pač pri rokah. In nemalokrat so bežali divji krvoloki pred slovenskimi kosami in cepci. Bile so pa še druge pijavke, ki so pile kri narodovo. To so bili nekateri graščaki, katerim so tlačanili podložni kmetje kot črna živina. Združena ljudska sila je skušala obtemu tujcu podati primerno plačilo, kot je znano. Če drugje ne, v socialnih razmerah dobimo tudi povod, da so nastali rokovnjači.

Ta družba je bila najbolj razvita na Gorenjskem, kar nam pričajo še posamezne povestice. Znana kraja sta Črni graben in pa Jermanova vrata v kamniškem okraju, kjer je bilo shajališče teh svobodoljubnih ljudi. Delovanje je bilo tajno. Govorilo se je mnogo o rokovnjačih in njih spletkah. Čul si lahko hvalo o rokovnjaških činih, da si nehote dobil sum o kom, ki si ga imel za poštenega možaka, da je tudi — rokovnjač. Z besedo ali v dejanju udrihati po rokovnjačih je bilo nevarno, ker te je hitro — preje kakor si

pričakoval — doseglo rokovnjaško maščevanje.

Francoska vlada je skoro zatrla rokovnjaštvo, ali uničila ga ni. Z ozirom na Francoze dobimo nekaj podobnosti naših rokovnjačev s Hajduki. Ne iz roparskega stališča, ampak splošno iz neuklonljivosti se ni prizanašalo Francozom v Črni graben kakor tudi okolici, kar nam spričuje v tamošnji okolici splošno znan izrek, da si je Francoz dobro zapomnil veliko cesto: Če pride še kdaj na Slovensko, da bo na pol ure daleč od velike ceste vse — drobno. Po odhodu Francozov je moč rokovnjačev vedno bolj in bolj hirala, dokler ni nastalo orožništvo popolnoma iztrebilo zadnje ostanke.

Dozdeva se mi, da je imel Kersnik kot sodnik na Brdu opraviti tudi z ostanke te družbe. Pogovarjal se je o tem tudi s prijateljem Jurčičem, ki je videl primerno snov za povest. Da Jurčič tega dela ni sam dokončal, ni ravno škoda, ker ga je Kersnik pošteno dovršil. V Radomlju sem videl, da je Blaž Mozol pristen tip šaljivo-zvitega Rovljana, kakršnega mu je mogel dati le Kersnik kot bližnji sosed.

Osebe, ki nastopajo v spisu »Rokovnjači«, so v večini zgodovinske. Paleževino kot hišo sosedu Nandeta je pisatelj po svojem prikrojil, da si v njih niso prebivale omenjene osebe. Kakor sklepam iz spisa, stojte omenjeni hiši ob križpotju: tam, kjer pelje cesta na Rova, bi bila Nandetova in tam, kjer

drži na Kolovec, pa Paleževina. Nande kot Polonica sta v resnici živila. Verjetno je, da bi bil Poloničin stric Blaž izdal rokovnjače, radi česar so ga slednji ubili. O Hudmanovi Jeri na Rovih moji viri molče. Morda bi vedeli Rovljani kaj povedati o njej. Ob cesti, ki pelje iz Rov na Brdo, vidimo v bližnjih Dolenjah Hudmanovo hišo, rojstno hišo znanega pisatelja knjige »Slovenski fantje v Bosni in Hercegovini«. V sedanjem Radomlju na severnem koncu stoji, kakor nam pravi povest, Bojceva hiša. Iskali smo, pa je nismo našli; pač pa je stala na desnem bregu Mlinšice koča, kjer so prebivali trije bratje — rokovnjači, katerim so rekli Gabri. Ime Bojce je neznano. Misli si pa Kersnik gotovo osebo, ki je živila kasneje kot pa njegov Bojce.

Iz peresa prerano umrlega pisatelja Kamničana Benkoviča je izšel prva leta v »Dom in Svetu« natančnejši opis rokovnjačev.

Izginiti so, ker niso imeli idej, da bi osrečili ljudstvo in izginiti bodo še vsi, ki nimajo višjega namena, kakor:

Ko v košarko privolhamo,
luft prelafakamo,
kumže jim zafinframo,
blinke jim pokumamo;

to je:

Ko v vas pridemo,
ljudi pretepemo,
hiše jim zažgemo,
denarje jim pokrademo.

Hribar P. Angelik - Premir Stanislav: Slava Brezmadežni, cerkvena pesmarica. Obsega razun Marijinih tudi več evharističnih napevov. 1 K 20 h, v platno vez. 1 K 80 h. Foerster Anton: Cecilija. Cerkevna pesmarica I. in II. del. Broš. po 1 K 40 h, v platno vez. po 2 K 20 h, oba dela skupaj vezana 4 K. Vse te kakor tudi druge skladbe se dobijo in naročajo v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Dnevne novice.

Čemu imajo liberalci dr. Tavčarja? Liberalci imajo v deželnem odboru svojega moža, samega poglavarja dr. Tavčarja. Imajo ga, pa vendar ne vedo, zakaj ga imajo. Ali poznajo izredne lastnosti dr. Tavčarjeve gospodje liberalci, ali je temu krivda drugod, tega dognati ne moremo. Konstatujemo le za liberalce žalostno dejstvo, da le ti bojkotirajo dr. Tavčarja v deželnem odboru. Namesto, da bi liberalci, ki želi deželni odboru potožiti svojo žalost in odkriti svoje liberalno srce, poprosil avdienco pri svojem dr. Tavčarju, hodi hrbet krivk k deželnim odbornikom S. L. S. To je silno dostojno za liberalce, kriviti hrbtišče pred političnim nasprotnikom. Vspričo tega dejstva ne razumemo, kaj hoče »Naroda« doseči, da obklada včeraj dr. Zajca z raznimi ljubeznivostmi radi nezgode, ki se je pripetila liberalnemu Trebanju Zupančiču pri deželni odboru. Zupančič je namreč zgrešil vrata in se pojavil v pisarni dr. Zajca, namesto, da bi se bil oglasil pri svojem poglavarju dr. Tavčarju. To pomoto mu je povedal dr. Zajec v najljubeznivejši formi, rekoč: »Prosim, počakajte zunaj!« No Zupančič ni razumel, da naj se poda k dr. Tavčarju, marveč jo je odkuril k staremu zavezniku g. grofu Barbotu. Tako je pravilno. Liberalci naj hodijo k dr. Tavčarju, ker sklep izvršilnega odbora S. L. S. se bo izvrševal brezobzirno. Nuna v obraz pljuvati, to zna izvestna garda liberalne stranke, konsekvence prenašati pa ne. Pa se bodo tudi temu privadili.

Shodi v poljanski dolini. V nedeljo, 7. t. m. je imel poslanec Demšar dva volivna shoda v poljanski dolini, dopoldne v Javorjah, popoldne na Trati. Kandidat je poročal o delovanju S. L. S. v deželni in državnem zboru. Shoda sta bila dobro obiskana. Udeleženci so soglašali z izvajanjem kandidata in odobravanjem delovanja S. L. S. Na shodu na Trati je govoril poljanski župan g. Grošelj, ki je poudarjal, da zahtevajo kmetje ta mandat zase.

Volivni shodi. Preteklo nedeljo je imel poslanec Grafenauer dva zelo dobro obiskana shoda na Koroškem. Prvi je bil dopoldne na Črni. Zbralo se je veliko volivcev, ki so pripadali Slovenski ljudski, nemškonacionalni in socialnodemokratski stranki. Grafenauer je govoril o zadnjem državnem zboru in o zloglasnem nemškonacionalnem gospodarstvu na Koroškem. Ugovarjala sta mu socialni demokrat Mori in nemški nacionalac Slovenec Štefan. Poslanec Grafenauer ju je seveda primerno zavrnil. Popoldan se je pa vršil shod na Možici. Zbralo se je okrog 300 ljudi, med njimi precej socialnih demokratov. Posebno briljantnost je pokazal tisti socialni demokrat, ki je vprašal Grafenauerja, koliko denarja je dal srbskemu kralju Petru za vojsko z Avstrijo. Človek ne bi verjel, kako naivni so še nekateri ljudje na Koroškem. Shoda sta se oba prav dobro obnesla in pokazala, da uživa poslanec Grafenauer tudi v teh, od socializma tako ogroženih krajih veliko zaupanje.

Učiteljstvo in »Jutro«. Ker se je naznanilo, da je učitelj Gärtner ostentativno pred šolskimi otroci razgrinjal in čital »Jutro«, je sklenil dež. šolski svet proti Gärtnerju preiskavo. Vsi člani dež. šol. sveta so bili soglasni v tem, da tako podel list absolutno ne spada v roke učitelja pred šolskimi otroci in da učitelj, ki tako postopa, krši pedagoška načela. Tudi dr. Tavčar je priznal, da je brezakti, ako se učitelj pred učenci z »Jutrom« pokaže.

Ljudsko šolstvo. Imenovani so učitelji: Za št. Jernej Fr. Jurešič, za Hotedrško Marija Turk; za nadučitelja v Črni vrhu Fr. Trahtnik, za nadučitelja v Št. Lovrencu A. Nagode, v Domžalah Gizela Tavčar; za nadučitelja v Radovljici Julij Slapšak. Vpokojeni so: Luka Knific v Trsteniku, Ana Dragatin na Planini pri Vipavi (začasno) in Marija Marok-Sedej v Dolenji Nemški vasi (začasno). Prestavljeni so: Štefanija Tomšič v Vel. Trn, Ivana Premelč v Tomišelj, Marija Zgur na Trato pri Poljanah, Fr. Keržič v Dobropolje. Petrazrednica v Mokronogu se razširi na šest razredov. Četrta mestna deška ljudska šola se ustanovi v Ljubljani s šestimi

zaporednimi razredi. Enorazrednica se ustanovi v Bojancih. V mestih, kjer se nahajajo srednje šole, bo sklep šolskega leta na ljudskih šolah hkrati s sklepom na srednjih šolah. Ljudski šoli v Čemšeniku in v Vrhopolju pri Moravčah se razširijo v dvorazrednici. Za Sveti Križ na Planini pri Jesenicah se imenuje Fr. Škof.

Na nesramen napad v »Slovenskem Narodu« na osebo dr. Vinko Gregoriča glede za ranjence nabranih darov sta nam poslala gg. dr. Vinko Gregorič in kontrolor deželne blagajne g. Ivan Frelj sledeči obračun:

Obračun za ranjence z dne 20. septembra 1908 nabranega denarja, ki so ležali v bolnišnici. Prejeli so:

Pavel Štrukelj	624— K,
Miha Golavšek	391— K,
Martin Štrukelj	109— K,
Albin Tomšič	800— K,
Josip Simončič	366— K,
Božidar Borštnik	896— K,
Obleka ranjencem	1127/26 K,
Zboljšanje hrane	828/33 K,
Božično darilo ranjencem	202— K,
Slike ranjencem	33— K,
Dr. Kokalju vrnjeno za spominke	145— K,

Skupaj . 5521/59 K,
Prejeto . 6522/93 K,

Ostanek . 1001/34 K.

ki je plodonosno z naraslimi obrestmi vred naložen v mestni hranilnici ljubljanski.

V Ljubljani, 12. maja 1911.

Računi so pri podpisanih na razpolago.

Dr. V. Gregorič, Ivan Frelj,
primarij, tedanji blagajnik
dež. bolnice. dež. bolnice.

Srednje šole. Potrjen je c. kr. gimnazijski profesor Rudolf Južnič v Novem mestu z naslovom profesor. — Pismena matura na učiteljsko se začne 14. junija, ustna 1. julija.

Šolska mladina in volitve. Glede na dejstvo, da so se izgrediv pri zadnjih občinskih volitvah udeležili tudi učenci srednjih in ljudskih šol, naroča deželni šolski svet vsem šolskim vodstvom, da morajo vse ukreniti, da se šolska mladina ne bo udeleževala političnih shodov, zlasti pa da se na dan volitve ne udeleži nobenih demonstracij.

Liberalna stranka je imela včeraj pod duševnim vodstvom Adolfa Ribnikarja v »Narodnem Domu« shod »zaupnikov«, na katerem se je sklenilo, da se povsod udeleži volilnega boja, da postavi lastne kandidate, ali pa podpira »samostojne« kandidate. Tak »samostojen« kandidat bo menda Dolf Ribnikar proti — dr. Žitniku. Strankini kandidati se pravočasno proglase in bodo pravočasno — propadli.

Občina Preserje ne pride pod vrhniško sodišče. Justično ministrstvo je deželni vladi in deželni odboru naznanilo, da se odkloni prošnja občine Preserje za izločitev iz sodnega okraja Ljubljana in priklonitev k sodnemu okraju Vrhnika.

Kandidati hrvaške stranke prava. Hrvatska stranka prava je proglasila v Dalmaciji sledeče kandidate: 1. Rab, Pag, Zader, Biograd: Don Ivo Prodan. 2. Šibenik, Tiesno, Skradin: Dr. Ante Dulibić. 3. Drniš, Trogir, Promina: Dr. Ivo Krstelj. 4. Sinj, Vrlika: Dr. Ante Sesardić. 5. Hvar, Viš, Brač, Starigrad: Dr. Niko Marinković. 6. Vrgorac, Makarska, Neretva: Dr. Mate Drinković. — Ostale kandidate stranke prava še proglasi. »Narodove« večrajšnje »telegrame« je napravil po starih vesteh nekdo, ki razmer ne pozna, enega je pa prepisal iz predvčerajšnjega »Slovenčevega« političnega pregleda. So res izborni informirani »Narodovci« v Dalmaciji.

Gerentstvo v Spodnji Šiški. Deželna vlada kranjska je dogovorno z deželnim odborom razpustila občinski zastop v Spodnji Šiški ter postavila za začasno oskrbovanje občinskih poslov sledeče gerentstvo: za gerenta je imenovan c. kr. finančni svetnik v pokoju Franc Zajec, za njegove prisednike s posvetovalnim glasom pa Anton Pogacnik, bivši župan, Jernej Stele, Viljem Maurer in Ivan Rojina, vsi posestniki v Spodnji Šiški.

Osebnost. Kranjski finančni prokurator je imenoval za kancista v 11. činovnem razredu pri c. kr. finančni prokuraturi v Ljubljani računskega podčastnika I. razreda pešpolka št. 17, Frančiška Klette. — Grosupeljski postajenačelnik je postal asistent v Škofji Loki, Franc Rozman; iz Kranja v Škofjo Loko je premeščen železniški asistent Karel Komp.

Nov koroški deželni predsednik. Nemški listi poročajo, da utegne postati

koroški deželni predsednik dvorni svetnik grof Chotek, ki je sedaj pri vladi v Lincu. Grof Chotek je brat naše prestolonaslednice. Drugi listi pa zatrjujejo, da pride na to mesto vodja goriskega okrajnega glavarstva, dvorni svetnik grof Henrik Attems.

Pet kandidatov v Gorici. Pri prihodnjih državnozbornih volitvah bo v Gorici nastopilo pet kandidatov, in sicer postavijo kandidate laški liberalci, laški krščanski-socialci, Mazziniani, socialisti in Slovenci. Tako živahno v Gorici že ni bilo.

Iz Svete dežele se nam poroča, da sta presv. g. knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič in preč. P. Placid Fabiani dne 26. aprila srečno došla v Nazaret in potem odjahala na goro Tabor.

Razpust hrvaškega sabora. V Zagrebu se trdi, da je cesar že potrdil predlog, po katerem se razpusti hrvaški deželni zbor. Čas novih volitev še ni določen.

Pasiven odpor hrvaških učiteljev. Včeraj dopoldne je zborovala v Zagrebu hrvaška učiteljska zveza. Osrednji odbor je predlagal, naj se še počaka s sredstvi pasivne resistance. Učitelj Keller je pa predlagal, naj se pasivni odpor, t. j. služba po predpisih in abstinencia, strogo izvedeta, kar je odobrili shod z viharom odobravanjem. Predsednik Kirin se je obotavljal dati resolucijo na glasovanje, vsled česar je nastal tak vihar, da so morali prekiniti zborovanje. Nadaljnja posvetovanja je vodil podpredsednik Trstenjak. Z nekaterimi izpremembami je shod sprejel Kellerjevo resolucijo, po kateri morajo učitelji odložiti vsa neplačana častna mesta in sprejemati v šole v smislu postave le toliko učencev, da jih pride na vsakega učitelja 80, kar bo povzročilo, da ne bo mogel v šolo hoditi velik del mladine, podvržene šolskemu obisku. Po shodu so korakali učitelji in učiteljice skozi Hicopred Jelačičev spomenik, kjer je govoril podpredsednik Trstenjak, učitelji so nato zapeli cesarsko pesem, nakar so se razšli.

Kostanjeviški zdravnik dr. Albin Česar. Je prošil — kakor povzame iz »Slov. Naroda« — za premeščenje v Trebnje. Dr. Albin Česar menda ni pomislil, da je on Bučarjevi hiši nena-domestljiv in ni pomislil, da bi Polde brez njega nikakor ne bi mogel nabrati tolikanj žlahtnih rožic v duhteč šopek za bralce »Slov. Naroda«. Ni pomislil, da bi bila Kostanjevica brez njega za eno znamenitost revnejša: prišla bi ob znamenitega oglednika mrličev. Ta nevarnost je, hvala Bogu, za sedaj odstranjena.

Katoliško izobraževalno in podporno društvo v Domžalah vabi k veselici, ki jo priredi v nedeljo, 14. maja, v »Društvenem domu«. — Spored: 1. V. Parma: »Pozdrav Gorenjski«, valček; orkester. 2. A. Mihelčič: »I. venec narodnih pesmi«, mešani zbor. 3. »Rokovnjači«, narodna igra s petjem v petih dejanjih; spisal Fr. Govcar. — Začetek točno ob pol 4. uri popoldne. — Vstopnina: Sedeži I. vrste 1 K, II. vrste 80 v.; stojišča zadaj 60 v., ob strani 40 vin. — K obilni udeležbi vabi najljubše odbore.

Splošno izobraževalno, podporno in pravovarstveno društvo v Žirih se je razdružilo.

Radičeva afera. Iz Zagreba se nam poroča, da je preiskovalni sodnik v sporazumu z državnim pravnikom ustavil aretacijo proti Radiču in sicer na pritisk vlade, ki se je zbala javnosti in videla v tem slučaju prekršenje imunitete. Upamo, da je bil to zadnji poizkus vlade, vplivati na ta način na bodoče saborske volitve in tako preprečiti agitacijske shode, ki jih prirejajo razne politične stranke.

Berce v Medvodah. Iz Sore se nam piše: Pretečeno nedeljo je zbral okoli sebe Berce svoje ljube, stare prijatelje pri Jesihu v Medvodah. V Soro se ni upal, mogoče da so se njegovi prijatelji pred ljudmi ženirali. Svoji k svojim, se je tudi izpolnilo. Njegovi praveci prijatelji so bili okoli njega. Zvesti prijatelji so: Šusteršič, Zlate, Kuralt, Prinež, Krek, Lužar in še drugi. Kaj so govorili? Kaj je Berce napotilo? Volitve!

Društvo za otroško in mladinsko oskrb v postojnskem sodnem okraju, je imelo v četrtek 11. majnika v veliki dvorani meščanske šole v Postojni svoje ustanovno zborovanje. Po daljšem, zelo podučnem govoru sklicatelja gosp. sodnega predstojnika dr. Doljana o ciljih in smotih novega prepotrebnege društva, se je izvolil društveni odbor, ki sestoji iz gospodov: dr. Jakob Doljan, c. kr. okrajni sodnik in sodni predstojnik, predsednik; Matija Erzar, dekan postojnski, I. podpredsednik; Gregor Pikel, župan postojnski, II. podpredsednik; dr. Rudolf pl. Andrejka, c. kr. okrajni komisar, tajnik; Andrej Až-

man, katehet, blagajnik. Novemu društvu želimo mnogo uspeha, saj ga čaka obilo in hvaležnega dela, posebno v našem okraju, kjer se mnogo naše mladine poizgubi vsled škodljivega vpliva pomorskih mest Reke in Trsta.

Nova šola na Rudniku. Iz Rudnika se poroča. V torek, 9. t. m. je bila tukaj komisijska obravnava radi nove šole. Po dolgem razmotrivanju in prerekanju se je sklenilo, da se sezida štirirazredna šola. Zeleti bi bilo le, da se prične prej ko mogoče zidati, ker dosedanjí prostori, posebno oni za prvi razred, ne odgovarjajo svojemu namenu.

Zanimiva razsodba. Kasacijski dvor je istotako kot deželno sodišče v Celovcu izrekel načelo, da je kaznjivo, odsvetovati komu operacijo, ako jo smatra zdravnik za potrebno in sicer je to prestopek zoper varnost življenja v smislu § 335 k. z. (Kazen od treh do šestih mesecev, v težkih slučajih pa do enega leta strogega zapora.) Slučaj, ki je dal povod za to razsodbo, je bil sledeči. Nekemu bolniku je nastala na nogi kostna gniloba. Zdravnik je izjavil, da se mu more samo z amputacijo noge rešiti življenje, s čemur je bil tudi prvotno bolnik zadovoljen. No vsled odsvetovanja nekega prijatelja, je pa pozneje amputacijo odklonil. Kar je zdravnik napovedal, se je zgodilo. Pacient je podlegel bolezni, ki bi jo bilo po sedanjem stanju znanosti ozdraviti samo z amputacijo. Državno pravništvo je dvignilo tožbo proti onemu »dobremu prijatelju«, ki je bolniku odsvetoval in sicer zaradi prestopka proti varnosti življenja. Obtoženec se je zagovarjal, da operacija ni vedno istovetna z rešitvijo življenja; da je znano, da se gre pri težkih operacijah za življenje in smrt, da gotovega uspeha operacije nohen zdravnik ne more jamčiti. In zato tudi da ni odsvetovati od operacije istovetno z povzročitvijo smrti bolnika. Deželno sodišče v Celovcu je obsodilo obtoženca po § 333 k. z. Protiv obsodbi vloženo ničnostno pritožbo je kasacijski dvor zavrnil. V utemeljitvi kasacijskega dvora se je povdarjalo, da je obtoženec s svojim odsvetom toliko uplaval na voljo bolnika, da je odklonil operacijo v času, v katerem bi ga bilo še mogoče rešiti. Ako je smatral zdravnik amputacijo za edino rešitev bolnika — kar je bilo pa obtožencu znano — potem bi se mu moralo zdeti vsako drugo postopanje kot nevarno. V tem je tudi krivda obtoženca, za katero je odgovoren.

Med igro v smrt. Šestletna hčerka slikarskega mojstra Preisegerja v Beljaku, Ida, se je igrala z otroci ob Dravi z žogami. Slučajno je vrgla žogo tako visoko, da je preletela ograjo in se valila proti Dravi. Dekletce je letelo za žogo. V hitrem teku po strmih bregu pa se ni mogla pravočasno ustaviti in je padla v vodo. Otroci so klicali takoj na pomoč, toda bilo je že prepozno. Močno valovje je odneslo deklico v sredo reke, kjer je izginila v globočini. Kljub napornemu iskanju s čolni in drogovi deklice še sedaj niso našli.

Nagla smrt. V Tomačevici je umrla nagle smrti gostilničarka Ana Ščuka v dobi 44 let. Zgrudila se je in izdihnila.

Poizkus samoumora. Gospica Ema Paskoljevič, stara 19 let, stanujoča na trgu Cornelia Romana št. 3, III., v Trstu, je včeraj zjutraj izpila močno dozo karbolne kisline. Takoj poklicana zdravniška postaja jej je nudila prvo pomoč in jo dala prepeljati v bolnišnico, kjer je umrla.

Kmet rešil samomorilko. V sredo zvečer je skočila v Zagrebu v Savo tovarniška delavka Nikolina Glaser, rodom iz Reke. Nek kmet, ki je bil v bližini, jo je izvlekel iz vode, nakar jo je rešilno društvo odpeljalo v bolnišnico usmiljenih bratov.

Jeruzalemski vlomilec aretiran v Zagrebu. V Zagrebu so 10. t. m. aretirali nekega Jovo Stojanovića, ki se je povrnil iz Palestine, ker sumijo, da se je soudeležil vloma v Omarjevi mošeji v Jeruzalemu. Stojanović je Srb, doma v Karlovcu, znan cerkveni vlomilec. Ko so ga zaslišavali, je prišel v protislovja. Kakor znano, je malo manjkalo, da ni zaradi vloma v Omarjevo mošejo padlo turško ministrstvo.

Doktorjem prava je bil promoviran danes na graškem vseučilišču absolviran jurist g. Miško Jevšek.

Potres. Iz št. Gotarda nam poročajo: V četrtek, dne 11. maja, zjutraj ob četrtna štiri, smo čutili pri nas dva precej močna potresna sunka.

Madžari pešajo. V ogrskem komitatu Marmaros je bilo izmed 459 nabornikov samo 41 k vojakom potrjenih. Oblastve pravijo, da je tega nazadovanja krivo predvsem pijančevanje, posebno pa »šnops«. Slabo znamenje za madžarski narod.

— **Nove železnice v Bosni in Hercegovini.** Na Dunaj in v Budimpešto so odpotovali člani bosensko-hercegovskega deželnega sabora Bašagić, Mandić, Šola, Šunarić in Simić, da se pri avstrijski in ogrsko-hrvatski vladi zavzamejo za projekte novih železnic v Bosni in Hercegovini.

— **Imenovan** je za novega generalvikarja zagrebške škofije kanonik dr. Gustav Baron.

— **Razpust ojačenega torpednega brodograja.** Iz Pulja se poroča, da so pravkar razpustili ojačeno brodograjsko torpedovko. »Magneta«, »Bliska«, »Komet« in torpedni čolni »3«, »4«, »8«, »9«, »14«, »15«, »22« in »29« so se podali nazaj na svoje postaje. Naša vojna mornarica ima svoje torpedne stacije v Pulju, Trstu, Lošinju, Šibeniku, Zadru in v Kotorskem zalivu, kjer so vsidrani vedno trije ali štiri torpedni čolni. Na Lošinju, Šibeniku in v Kotorskem zalivu se nahaja povsod po ena torpedovka.

— **d Slov. katol. izobraž. društvo na Benturški gori** priredi v nedeljo, dne 14. in 21. maja 1911, ob 3. uri popoldne igro »Najdena hči«. Naši somišljeniki in prijatelji dobro došli!

— **Kdor išče, ta najde.** Neka gospodinja nam je pripovedovala sledeče: Moj mož je venomer zabavljaj čez kavo. Nikoli mu ni bila všeč. Enkrat mu ni imela prave barve, drugič ne pravega okusa, potem spet ne nobenega vonja, kratkomalo — kadarkoli sem mu prinesla kavo, vedno je godrnjal. In zato sem sklenila kavo kar opustiti. To mu pa spet ni bilo prav in godrnjal je zdaj, ker kave ni bilo. Kaj storiti, sem si mislila. Če mu prinesem kavo, mu ni prav, če mu je ne prinesem, pa tudi ne. In tu sem začela preiskovati, kaj bi bilo vzrok, da moja kava ni dobra. Kmalu sem vzrok našla: slaba cikorija. Začela sem iskati boljšo in prav kmalu sem jo imela. Imenuje se »Kolinska kavina primes«. V korist obmejnih Slovencev, ki ima na ovitku pečatnik »Slovenske Straže«. In zdaj moj mož nad kavo ne godrnja več, ampak je kar ne more prehladiti. Kajti ta kavina primes je v resnici najboljša od vseh.

— **Razpis ustanove za bívše pomorščake.** Podadmiral Bernarda barona Wüllerstorff-Urbair ustanova za dva revna in v aktivni službi obolela in onemogla pomorščaka v znesku po 140 kron je razpisana do 1. julija tekočega leta. Prošnje, ki morajo biti opremljene z ubožnim spričevalom, kakor tudi z dokazilom, da je onemogel v aktivnem službovanju, je vlagati pri c. in kr. pomorsko-okrajnem poveljstvu v Trstu. Ustanova se redno podeli za dobo enega leta, ni pa izključeno, da se ne bi mogla vnovič podeliti. Prekasno vložene prošnje se ne bodo vpoštevale.

— **Poročilo Rafaelove družbe.** Dne 25. aprila t. l. se je odpeljalo z gorenjskim vlakom zvečer čez Haver 86, čez Bremen 6 in čez Southampton-Cherbourg 1 oseba, skupaj 93 oseb v Ameriko, dne 2. majnika pa čez Haver 22, Southampton-Cherbourg 3 in Antwerpen 23 oseb, skupno 48 oseb, a dne 9. maja pa samo čez Haver 72 oseb. Ti izseljenci imajo skoraj vsi v Ameriki svoje sorodnike, veliko jih je dobilo proste vožne karte, poslano od dvojcev iz Amerike. Med njimi se jih je le malo oglasilo v pisarni Rafaelove družbe, zato opozarjamo vsa c. kr. okrajna glavarstva, naj blagovolijo izseljence opozoriti na imenovano društvo ter jim izročiti naslove naše pisarne. Istotako naj blagovolijo preč. duhovščina izseljence poučiti in jim priporočati Rafaelovo društvo. Pisarna Rafaelove družbe posluje v Ljubljani, Dunajska cesta št. 32, I. nadstropje. Nihče naj ne potuje v Ameriko, ki se ni prej oglasil v Rafaelovi pisarni.

— **Oj ta moda.** Neki dami v Gorici se je zgodila v ponedeljek majhna nesreča. Naročila si je ozko krilo po zadnji modi. »Štemano« je korakala z njim po ulici in delala male korake — ker velikih se s takim krilom ne more delati. Na Franc Jožefovem tekalšču pa je hotela prestopiti cestni jarek. Zagrnala je sicer nogo preko jarka, a ta šment od jarka je bil širji kakor krilo in hočeš nočeš, noga z vso vlečeno osebo moderne dame je cmoknila v jarek. Dama se je — osramočena — jezila na preširok jarek in ne na svoje ozko krilo. Navzoči so se ji smejali, posebno ko se je kobacala iz precej globokega jarka. Moda — prismoda!

Ljubljanske novice.

— **lj Konfiskacija »Slovenca«.** Včeraj je bil »Slovenec« konfisciran radi notice »Se sedaj ne dajo miru«, v kateri smo reagirali po zasluženju na napade liberalnega časopisja. Omenjamo, da je liberalno časopisje imenoma priobčilo v nečetih noticah in popolnoma jasnih

namigavanjih ter napadih naše obrtnike in naše obrtnice, da pa ni bilo konfiscirano. Nam je prav, ako se hoče s konfiskacijo »Slovenca« liberalnemu časopisju pokazati, da mora nehati s svojimi napadi. Mi pa izjavljamo, da niti najmanjšega napada na kakega našega somišljenika ne bomo pustili brez najodločnejšega reagiranja. Če ne bo liberalno časopisje popolnoma mirovalo, bomo prišli kmalu v položaj, da bomo svoje notice imunizirali! Časi so minuli, ko se je streljalo samo na nas in naše in ko je bil vsak v strahu, ako se je nam pridružil. Sedaj bo morala veljati za vse enaka pravica in enaka bramba. Tako bo res nastala v Ljubljani po naši odločnosti prava politična svoboda, katero so liberalci z nasilstvom in terorizmom hoteli poteptati. Brezobzirnost gotove liberalne klike, se bo morala izpremeniti v Ljubljani v lepo ponižnost, ker naše sile so se neizčrpane!

— **lj Shod prof. Reisnerja** se je včeraj pričel šele ob 1/9. uri zvečer, ker prej niso politični agitatorji prignali ljudi. Prišlo je komaj 200 ljudi. Shod dr. Gregoriča v »Unionu« je bil proti temu shodu prava manifestacija. Na shodu so premlevali stare stvari. Jezili so se nad izidom občinskih volitev, nad močjo S. L. S., pa radi županja in našega utemeljenega protesta, ki pretresa nekaj liberalne močsane. Škoda, da ni bilo na shodu Reisnerjevega očeta, da bi v pravi luči pokazal tega naprednega kandidata. Nato je nastopil s »hanswurstijado« Ribnikar, ki je »konstatiral«, da so klerikalci pred licejem sami povzročili demonstracije. Menda s tem, ker so bile redovnice tako predrzne, da so prišle izvrševati svojo volilno pravico in dolžnost. Menda iz ogorčenja, da so bile redovnice samo opljuvale in da se ni liberalnih fakinov pustilo nemoteno dalje razsajati po mestu, je Ribnikar predlagal resolucijo: »Pozivljva se c. kr. deželno vladu, da skrbi za varnost in svobodo ljubljanskega meščanstva pred ponavljajočimi se izbruhi — klerikalnih divjakov.« — Navzoča »inteligenca« je to resolucijo seve sprejela. Tako zadoščenje je javnosti dala liberalna stranka na svojem uradnem shodu zanesramne napade na ženske! Izbrala si je za to najprimernejšega človeka Ribnikarja, ki je tako ozko zvezan z nesrečami 20. septembra. Za tako zadoščenje bo morala povsod nositi tudi vse konsekvence! Dostojno meščanstvo in dostojno uradništvo pa taki frivolni stranki ne more zaupati svojih interesov!

— **lj Profesor Reisner in deželnozbornski sklepi.** Kako izborni je profesor Reisner o deželnozbornskih sklepih informiran, nam dokazuje njegov sinočnji govor. Pripovedoval je zborovalcem, da je deželni zbor sklenil dvamilijonsko posojilo za slovensko združništvo najeti. Kdo neki mu je to natvezil? Deželni zbor je samo sklenil, da garantira dežela za dva milijona kron za slučaj kakih morebitnih kriz v slovenskem združništvu. Kaj se to pravi dva milijona posojila najeti? Res izborni priporočilo za deželnozbornskega kandidata!

— **lj Zatišje.** C. kr. deželni šolski svet se je baval danes z gorostasnim dogodki, katerih pozorišče je bilo Hribarjevo Zatišje, res zgled liberalne pedagogike. Sklenilo se je, da se mora poslopje adaptirati, da bo zlasti nadzorstvo v spalnicah mogoče, da se nabavi knjižnica, da smejo deklice nadzirati le ženske, dečke le moški. Nastaviti se morajo za nadzorstvo le zanesljive osebe.

— **lj Mnogi naši somišljeniki, državnozbornski volivci** dobivajo z magistrata pozivo, naj se oglase na magistratu tekom 24 ur, ker so izreklamirani, češ, da jih ni več tukaj. Pozivamo somišljenike, naj vsak, ki sprejme tak poziv, ne zamudi oglasiti se pravočasno na magistratu! Liberalci so napravili mnogo takih reklamacij brez vsake resnične podlage. Zato pravočasno pozor!

— **lj Umrli** so v Ljubljani: Makso Primožič, sin mizarskega mojstra, 8 mescev. — Neža Modic, zasebnica, 83 let. — Bronislava Pevalak, hči tiskarja, 1 leto. — Nikolaj Karin, učenec, 7 let. — Filipina Pogačnik, kavarnarjeva hčerka, 18 dni.

— **lj Iz zapore** v Brežicah je pobegnil 24 letni zapornik Mihael Budigo iz Chemnitz na Saškem, kateri je bil v zaporu zaradi hudodelstva ponarejanja javnih listin.

— **lj Ukraden** je bil v vlakcu delavcu Antonu Kapišniku zavitek obleke kakor tudi njegove domovinske listine. Tatvine so sumljivi cigani.

— **lj Izgubila** je neka gospa danes na trgu črno pompaduro, v kateri se je nahajal slušalnik. Pošteni najditelj se prosi, da odda isto pri hišniku »Ljud-

skega doma«. Streliške ulice, ali pa pri mestni policiji.

Razne stvari.

— **Glavno mesto Mandžurije uničil požar.** Iz Kirina se poroča, da je polovico mesta uničil požar. Kirin je glavno mesto Mandžurije. Hiše so lesene. Mesto je znano po kupčiji s kožuho, svilu, umetnimi cveticami in z lesom. Kirin šteje 120.000 prebivalcev.

— **Izbruh ognjenika.** Iz Tokia se poroča, da je ob izbruhu ognjenika Asama Jama izgubilo življenje več ljudi.

— **Žalostna poroka.** Dne 10. t. m. se je poročila hči ujhidaeskega kmeta Stefana Bardasa na Ogrskem. Ko so se svati podali v cerkev, se je 95 letna nevestina stara mati vsled razburjenja mrtva zgrudila na tla. Kljub temu so nevesto in ženina poročili. Ko so se gostje vsedli k pojedini, se je zgrudila mrtva nevestina mati. Zadel jo je mrtvoud. Nevestin oče je pozval ženina, naj vzame s seboj deset prešičev kot doto. Ko je prišel ženin k svinjaku, je videl, da so prešiči pocrkali.

— **Grof goljuf.** Budimpeštanski preiskovalni sodnik zasleduje grofa Hipolita Normanna, ker je goljufal s hranilnimi knjižicami, z akcijami in ker je ogoljufal nekega bančnega ravnatelja, nato pa pobegnil.

— **Občinski blagajnik ubil očeta.** Blagajnik občine Farkashasa na Ogrskem, Jurij Szered, se je sprl s svojim očetom, ki ga je zmerjal, da se peča zgolj z občinskimi zadevami, zanemarlja pa posvetlo. Jurija so očetovi očitki tako razjarili, da je pograbil sekuro in očeta ubil.

— **Posledice praznovanja 1. maja.** Na Nemškem se socialnim demokratom doslej še ni posrečilo doseči, da bi se priznal 1. maj kot praznik. Medtem ko avstrijski podjetniki ne stavljajo zahtevam »sodrugov« v tem oziru bogve kakih ovir, nočejo oni v Nemčiji ničesar vedeti o uvedbi praznovanja 1. maja v svojih obratih ter so na nedovoljeno praznovanje odgovorili z izključitvijo delavcev od dela. Tako so v Berlinu zaradi praznovanja 1. maja v 320 obratih začasno izključili od dela 6728 lesnih delavcev, in sicer okroglo 6000 na tri dni, ostale pa za dalje ali pa so jih celo kar odpustili iz službe. V 17 obratih berlinske kovinske industrije so 501 delavca izključili od dela. V Hamburgu pa je bilo za deset dni izključenih 10.000 delavcev, večinoma kovinskih. V Geri so stavbeni podjetniki izključili delavce za en teden od dela, v devetih tovarnah za stroje v Brunšvigu pa skupaj 3000 delavcev. V Bremen in Flensburgu so nad 5000 ladjedelnih delavcev izključili za pet dni od dela. Gotovo pa je bilo v splošnem več delavcev izključenih, ker natančnih številk ni na razpolago. Delavci, ki so brez kruha, se seveda lahko sedaj zahvaljujejo rdečim organizacijam za posledice 1. maja, kajti te same so krive izključitev. Značilno pa je, da avstrijski podjetniki, ki skušajo nemške kolege v marsičem še prekašati in nimajo za pravične delavske zahteve nobenega srca, tako radi puste praznovati 1. maj, vsaj v onih obratih, kjer so socialnodemokratsko organizirani delavci v večini. Ti podjetniki vedo namreč le predboro, da socialni demokrati kaj radi opuste gospodarske zahteve, samo da se ugodijo njihovim političnim, med katere spada tudi praznovanje 1. maja.

— **Grozna žaloigra.** Livermore, Ky., 21. aprila. — Resnična žaloigra, grozna in strašna, se je odigrala v tukajšnjem gledališču. Črnc William Potter, ki je ustrelil Johna Mitchellna, je bil na odru privezan za steber in obiskovalci gledališča so streljali na njega. Vsak, kdor je plačal vstopnino, je smel streljati na morilca. Vstopnina se je pobirala od 50 centov do dveh dolarjev od osebe. Denar ki je bil nabran, so linčarji izročili rodbini umorjenega Johna Mitchellna. — Mitchell in Potter sta se bila sprla in Potter je ustrelil Mitchellna v hrbet. Bil je takoj mrtve. Potter je zbežal, ali je bil vjet in odveden v zapor. Razjarjena množica je naskočila zapore. Šerifi so skrili črnca v kleti pod gledališčem, ali njegovi sledovalci so ga kmalu našli, premagali šerife in odpeljali jetnika na oder, kjer so ga privezali na steber. Milo je prosil črnc može, ki so ga privezali na steber, da mu prizanesejo, ali ti so ostali trdnosrčni. Zastor je padel. Nato se je razglasilo, da sme vsak, kdor plača vstopnino, streljati na morilca in kmalu je bilo več sto ljudi v gledališču, oboroženih s puškami, in z revolverji, ki so nestrpno čakali, da se dvigne zastor. Komaj se je to zgodilo in so obiskovalci zagledali črnca na odru, pričeli so streljati in na tucete krogelj je zadelo nesrečnega morilca. Kdor ni

bil navzoč pri linčanju, si je mogel pozneje ogledati črncevo truplo proti vstopnini in še oddati strel v njega.

— **Kometi — optično slepilo?** Italijanski astronom Armellini je priobčil v nekem znanstvenem listu 15 fotografij, ki so popolnoma podobne fotografiranim posnetkom kometov, in sicer z različnimi oblikami. Slike, ki jih je izdelal Armellini, pa niso nikaki fotografirani posnetki kometov, pač pa jih napravil s popolnoma prostim fizikalnim eksperimentom. Armellini je namreč napeljal svetlobne žarke skozi različne leče, ki so bile postavljene v raznih legah, ter je tako dobil fotografirane posnetke, ki so popolnoma enaki onim od kometov. Vsled tega poizkusa je sklepal, da kometi sami sploh ne eksistirajo, in da niso nič drugega kot optično slepilo. Ta optična slepila nastanejo vsed tega, ker se solučna luč, ako pride na skupino meteoritov, ki je oblikovana kot kaka leča, odbija oziroma zavija itd. To mnenje je zelo zapeljivo, ker se da na ta način tudi najlažje tolmačiti, zakaj ni nobenih izrednih posledic, razen zvezdnih utrinkov, kadar preide zemlja skozi kak kometov rep. Večina astronomov se pa vendar ne bo strinjala s tem mnenjem, ker na podlagi preiskave spektruma kometnih repov tak sklep ni mogoč.

— **Tiger požrl tigra.** V cirkusu Sidoli v Genovi so pred kratkim dobili dva mlada tigra, ki so jih učili razne cirkuške umetnosti. Pred dnevi pa so našli v kletki namesto dveh tigrov samo enega in pa ostanke drugega tigra, ki ga je njegov krvni bratec požrl. Požrti tiger je veljal 5500 lir.

— **24 milijonov na morskem dnu.** Pred 112. leti, dne 9. oktobra 1799., je angleška fregata »Lutine«, ki je bila oborožena z 32 topovi, odplula iz Yarmouth Roads v Hamburg, da transportira zlato in srebro v palicah in kovan denar v vrednosti 24 milijonov 140.000 kron. Z vso to ogromno vsoto se je ladja potopila v noči od 9. na 10. oktobra med Vlielandom in Terscherlingom, ob vходу v Zuidersee jezero. Od onega časa so napravili mnogo poskusov, da bi dvignili ladjo, zlasti l. 1800, ko so res dvignili 1.770.000 K. Skupno so dosedaj našli nekaj nad 2 milijona kron, tako da je skupnega bogastva »Lutine« še na morskem dnu nad 22 milijonov kron. Sedaj je angleška družba National Salvage Association sklenila napraviti z modernimi rešitvenimi napravami nov poskus, da dvigne omenjeni zaklad. Na lice mesta je družba odposlala svoj rešitveni parnik »Lyons«, ki je v stanu dvigniti na uro 2000 tonelat peska, ter odstraniti pesek, ki se je tekom stoletja polegla na »Lutine«. Dne 19. novembra 1910 je »Lyons« z vsemi pripravami dospel v Terschelling. Dolgo časa je bilo pa vreme tako slabo, da niso mogli uporabljati sesalk. Šele dne 31. januarja, ko se je veter preokrenil, je ladja dosegla mesto, kjer so menili, da je »Lutine«, in so takoj pričeli pumpati. Čeprav so zamogli to delati le dvanaest in pol ur, so vendar v tem kratkem času dvignili dve mali topovski krogli, nekoliko tramov in dve železni zagodi, tako da so bili gotovi, da se nahajajo blizu razbite ladje. Na drugem poskusu pumpanja, dne 13. februarja, so s pomočjo velike sesalke odkrili ladjo samo, ki je ležala 30 čevljev pod peskom morskega dna. Takoj so spustili na dno sidro in odkrili so razne stvari, ki so jasno kazale, da so naleteli na »Lutine«. Našli so človeška rebra, tram »Lutine«, več manjših komadov lesa in nekoliko žebeljev. Sedaj je le še vprašanje časa in vremena, da bodo zamogli spraviti na dhan zaklad, ki je toliko časa ležal pod vodo. Kapitan Gardiner, ki vodi vsa dela, je na vprašanje, kako stoji stvar, zagotovil, da dvignejo, če ne vso svoto, pa gotovo tretjino, to je kakih 6 do 7 milijonov kron, čim bo ugodno vreme.

— **Čudna šega.** Iz Atlante, Ga., poročajo: 28. aprila se je vršil letni pogreb rodbine O' Hara. Pokopanih je bilo šest članov te dalekosežne in mnogoštevilne rodbine farmarjev in konjarjev, ki so umrli tekom zadnjega leta. Kadar član te rodbine umrje, se odpošlje truplo v Atlanto, balzamira in shrani v hramu do aprila, ko se vrši skupni pogreb med letom umrlih ob udeležbi članov rodbine, dostikrat dospelih od daleč.

— **Velikanska peticija.** Viktor Berger, socialno-demokratski član »kongresa Zedinjenih držav v Washingtonu«, je vložil pretekli mesec velikansko peticijo, katero je podpisalo devetdeset tisoč državljanov in po kateri se zahteva, da se ameriške čete, ki so bile odposlane na meksikansko mejo, takoj odpokličejo. Trije možje so morali prnesti to peticijo do govorniške mize. Bili so podpisni državljanov iz vseh držav razun Delaware in Alaske. V pe-

ticiji se izjavlja, da ameriške čefe onemogočujejo pravičen boj za svobodo meksikanskih ustašev.

49 plemen v New Yorku. Učenci in učenke srednjih mestnih šol v New Yorku, po številu 26.000 so pripadali 49 jezikovnim plemenom. Od teh 26.000 je bilo samo 45 odstotkov Američanov, 24 odstotkov Izraelitov, na tretjem mestu 11 odstotkov Nemcev in ostalih 20 odstotkov se je razdelilo na 46 drugih narodnosti.

Italijanski pisatelj samomorilec. Priljubljeni italijanski popotni pisatelj Salgari si je z lovskim nožem prepral trebuh in v strašnih bolečinah umrl. Usmrtil se je iz žalosti, ker je zblaznela njegova žena. Rajnika so nazivali italijanskega Jules Verne.

Gospodarski napredek Slovanov. Poslednja številka lista »Handelsmuseum« prinaša zanimivo statistiko o gospodarskem napredku v prejšnjem letu v Avstriji. Za nas Slované je ta statistika zelo povoljna. Številke, ki so v njej navedene, govorijo jasno o gospodarskem napredovanju Slovanov v Avstriji, kar dokazuje tudi napredek kulturni in politični. V prejšnjem letu je bilo ustanovljenih v Avstriji 64 delniških družb z 142 milijonami kronami kapitala. Poleg tega je bilo ustanovljenih 369 gospodarskih društev z omejenim delokrogom in kapitalom 65 milijonov kron. Številna podjetja, ki so že prej obstajala, povečala so svoj kapital za 243 in pol milijona kron. Od omenjenih 64 delniških družb, ki so se osnovala preteklo leto, jih je 22 s kapitalom 48 milijonov kron v slovanskih rokah, in denar, s katerim so bila ta podjetja osnovana, so dala v pretežni množini slovanske banke. Od 9 novooznanjenih bank leta 1910 v Avstriji jih je 6 v slovanskih rokah z osnovnim kapitalom 17 in pol milijona kron. Izmed 60 ekonomskih društev, ki so povečale lani temeljni kapital za 243 in pol milijona, jih je slovanskih 17 s 70 milijoni kronami. Izmed 20 bank, ki so skupaj povečale svoj kapital za 149.300.000 kron, je osem slovanskih zavodov z več nego 57 milijoni kronami. Ta veliki gospodarski napredek slovanskega elementa v Avstriji je rezultat smotrane gospodarskega dela avstrijskih Slovanov in nam nudi zelo lepo perspektivo za bodočnost.

Znanost.

Benedikt Kuripešič: Itinerarium der Botschaftsreise des Josef von Lamberg und Nicolas Jurischitz durch Bosnien, Serbien, Bulgarien nach Konstantinopel 1530.

Izdala na novo Eleonora grofica Lamberg-Schwarzenberg, Inomest 1910. Priobčil dr. V. S. Vranka-Savaković.

Kdor se peča z jugoslovansko zgodovino ali geografijo 16. stoletja, bo z veseljem pozdravil novo izdajo Kuripešičevega itinerarija. Znamenit je v marsičem, zlasti kar se tiče tedanje topografije in etnografije. Ko so Turki dne 14. oktobra leta 1529 opustili obleganje Dunaja, je sklenil poslati kralj Ferdinand na novo poslanstvo v Carigrad z namenom, dobiti Ogrsko nazaj ali vsaj doseči status quo pred bitko pri Mohaču. Za poslanca sta bila izvoljena Josip pl. Lamberg in Nikolaj Jurišić, ki sta izvršila težavno svojo nalogo v jeseni leta 1530.

Poleg drugih spremljevalcev sta vzela seboj tudi Benedikta Kuripešiča iz Gornjega grada kot latinskega tolmača. O njem vemo samo to, kar nam pove itinerarij. Bil je Slovenec, saj je razumel, kakor bomo videli, več ali manj vse slovanske jezike balkanskega polotoka. Bil je tudi humanistično nabozan, kar se vidi iz različnih odstavkov njegovega spisa. Da ne bi »časa zapravljal«, kakor pravi, je začel spisovati svoj itinerarij, kar je bilo pa takrat splošno v navadi.

Navadno so hodila poslanstva v Carigrad po stari svetovni poti Belgrad-Niš-Sredec-Adrianopol-Carigrad. Ker je bila pa južna Ogrska leta 1530 v turških rokah, so se odločili za težavno pot skozi Bosno; tej okolnosti se imamo zahvaliti za prvi potopis po Bosni in delu Srbije ter Bolgarije.

Kuripešičeva »Wegrayss« se je izgubila, imamo pa prepis prvotnega teksta skoro iz istega časa; nahaja se v Lamberskem gradu Ottenstein na Nižnjem Avstrijskem, kamor je prišel leta 1897. Za jugoslovansko zgodovino zelo vneto grofica Eleonora Lamberg-Schwarzenberg je lansko leto dala ta prepis popisovalcem jugoslovanskih razmer, za kar ji bo marsikdo hvaležen. Ker je semtertja veleznanimiv, hočemo podati tu kratko vsebino.

V predgovoru opisuje Kuripešič trpljenje kristjanov in povdarja potrebo združenja proti Turkom. Prišel je v

Ljubljano kot latinski tolmač Lamberga in Jurišića in hoče popisati dogodke, gore, reke, zgodovino, običaje itd. onih dežel, po katerih bodo hodili. Dne 21. avgusta 1530 je odšel Lamberg s trinaestimi spremljevalci iz Ljubljane ter se napotil skozi Šmarje, Grosuplje, Višnjo goro, Zatičino, Mirnopeč v Novo mesto, drugi dan pa mimo Mehovega v Metliko, kjer je počakal Jurišića; ta je odšel s Kuripešičem in 21 drugimi spremljevalci 22. avgusta iz Ljubljane, šel skozi Šmarje, Grosuplje, Žužemberk in 23. avgusta skozi Sotesko, Toplice do Metlike, — Luže niso na hrvaški meji, ampak še visoko gori na Kranjskem. V Metliki so se sestali tudi s kranjskim glavarjem Ivanom Kacijanarjem. Šli so potem čez Kolpo in Dobro do globoke Mrežnice, kjer je bilo takrat vse polno gradov, zidanih in lesenih, tako Ključ, Zvečaj, Janjac, Despotovic itd. Pot jih je vodila naprej proti Bjelaju, kjer so leta 1528 Hrvatje potolkli Turke, čez Korano itd. do Novega grada (Todorovega). Tu so bili že na bosanskih tleh, ki so bila pa tedaj do Vrbasa še v avstrijski oblasti. Obiskali so grad Krupo, last Nikolaja Zrinjskega, očeta znanega junaka. Tu jih je čakalo pet Turkov iz Kamengrada, s katerimi so gospodje skupaj večerjali in se prav dobro imeli; drugi dan jim je prišlo naproti še kakih 50 konjikov pod poveljstvom podpaše Malkašića, ki so ga hvalili na Hrvaškem in v Bosni zavoljo njegove poštenosti; dal jim je roko in prijazno z njimi govoril — den herrn sein hannedt potten und mit inen gar freundlichen geredt. Ko so se približali Kamengradu, so njim na čast streljali, skoro preblizu. Skupna večerja, veliko veselje.

30. avgusta so se napotili čez reko Sanico mimo različnih gradov v Ključ, kjer so govorili z vojvodo Muratom; potem, 1. septembra, v Zablache, preje 80 hiš, sedaj sedem ali osem, 2. septembra v vas Golež, 3. septembra do vasi Cerzovo. Ta dan so prišli tudi mimo Cesarjevega vodnjaka, do kamor je leta 1456 prišel turški sultan, poslavši svoje paše proti Ključu in Kamengradu, kateri dve mesti so vzeli, bosanskega kralja pa premagali. Na nadaljni poti so prišli v vas Krušice. V to vas so pripeljali Turki 10. septembra zvečer dvajset krščanskih otrok, dečkov in deklic, ki so jih bili vjeli pred šestimi ali sedmimi dnevi; ponoči so jih odpeljali naprej pašu Uzref begu v Vrhbosno. — Ach der armen ellenden Babilonischen gefenckhnus!

V Konaci jih je sprejel Uzref beg paša, glavar Bosne. Pred taboriščem so korakali skozi dve dolgi vrsti Turkov, opravljenih kar najsijajneje; prišedšim do vrat oziroma do zelene lope sta se jim poklonila najvišja dva paševa komornika, položivši roko na prsi; isto Lamberg in Jurišić. Šla sta v lopo in se poklonila pašu, ki ju je jako uljudno sprejel, jima velel sedeti in se zgovarjal z njima dve uri. — Alda der Bascha (der ain grosser faister man ist) in seiner magnificenz gesessen.

V Mokrem so videli zopet 15 do 16 otrok, ki so jih peljali na trg na prodaj. — Es soll Gott erbarmen!

Tu nam poda Kuripešič kratek opis Dolnje Bosne, edini iz tistega časa. Bosna je gorata in gozdната. Prej je bila malo obdelana; odkar so pa Turki Hrvatom vzeli Jajce, se prebivalci ob meji zadnjih ne boje več in zopet delajo. V Bosni so trije narodi in tri veroizpovedanja. Najprvo stanujejo tu stari Bošnjaki rimske vere, ki so jim go Turki pustili. Drugi so Srbi (Surffen), imenovani Valahi (Vlahi), mi — torej Kuripešič — jih pa imenujemo Čiče ali Martaloze. Ti so se priselili iz Srbije in imajo vero sv. Pavla — misli pravoslavno in pravi, da se ne razlikuje dosti od rimske. Tretji narod so pravi Turki, vojniki in uradniki, ki druge narodnosti hudo zatirajo. Sultan je pustil kristjanom njihovo vero, zato obdelujejo zemljo, ni jim naložil nobenega zemljiškega davka, samo od vsake hiše plačajo ogrski goldinar. Letos pa, 1530, je davke povzrnil in začel tudi sicer kristjane zatirati. Oddati mu morajo najlepše in najspretnейše dečke, plačati od vsake glave živine, vsake njive, travnika, skednja itd. Tudi jim ne dovolijo več popravljati cerkve ali zidati nove, da bi jih prisilili k islamu. Zato je njih nevolja velika in radi bi dobili drugega gospodarja. Vrh vsega morajo hoditi na vojsko proti drugim kristjanom; nečejo pa tako ropati kakor Turki, ker pravijo — das derselben wenig, so aider die Cristen ziehen, aines gueten todts sterben. Obleko nosijo kristjani isto kakor Turki, razlikujejo se od njih v tem, da so Turki obriti, oni pa nosijo dolge lase.

Iz Mokrega jih je peljala pot mimo Priboja v Novi Pazar. Blizu tega mesta so dospeli v dolino, kjer so dobivali zlato in srebro, obiskali so grad Svečaj, v katerem so se branili Bošnjaki proti Turkom, dokler je bila Bosna še prosta,

tako tudi v sosednjem gradu Jececu. »Aber jetzt ist's aus.« Ustavili so se v Mitrovici.

Tu sledi popis Gornje Bosne, raztezajoče se od Vrhbosne do Svečaja ali Mitrovice, oziroma Ibarja. Dolge, visoke planine, malo novega polja. Dva naroda stanujeta tukaj: Turki in Srbi. Kuripešič se jezi na Turke in pravi, da je v Gornji Bosni malo ljudi. Vzroki so trije: Kuga, izseljevanje zaradi zatiranja in pa dejstvo, da vzame sultan najboljši, najkrepkejši in najlepši mladeniči na svoj dvor (to so janičarji). Dohiva se zlato in srebro, raste vino, a polja ob cestah Bošnjaki ne obdelujejo radi, ker jim Turki vse vzamejo; boljše v tem oziru je v gorovju in na planinah. Omeni tudi, da je v Bosni še dosti krajev, ki jih Turki niso mogli vzeti s silo in so zadovoljni, če jim prebivalci dajo voljake in davke. »Ach Got, der armen ellenden Babilonischen gefenckhnus und ewiger dienstperkhait! Got der barmhertzig velle mit seiner gnaden sy baldt erledigen; unnder welchen auch die Turggen nicht wonen, denn sy besorgen sich vor inen, werden der auch vill haimblich erschlagen.«

24. septembra so potovali iz Mitrovice v Prištino. Prišli so ta dan tudi na Kosovo polje; obširno pripovedovanje, zakaj in kako je umoril srbski vitez Miloš Kobilović sultana Murada; slednji ima tu tudi svoj grob, katerega naš poročevalec opiše. Pripoveduje nam, da je Kobilović sultanu poljubil nogo in mu pri tem potisnil bodalce v srce; od tedaj naprej si sultani ne dajo več poljubljati noge, ampak roko in vrhutega držita dotičnega še dva paša, da mu ne bi prišlo kaj sovražnega na misel.

Tu govori tudi o Srbiji, ki se začela pri Kosovem polju in sega na sever do Donave. Kosovo polje je dolgo tri dni hoda, mnogo vasic, mnogo cerkev; duhovnike preživlja soseska. »Das landt Servia hat ain ainige sprach, so sy Surffische sprach nenen und auch ain Windische sprach ist, dann wirst nur woll verstanden.« Ljubdstvo je bogobječe. Mnogo je vinogradov, dosti žita, tudi toliko srebra, »das der Turggisch Khaizer aus dem silber, so er aus Surffen landt hat, schier all sein münz schlagen thuet.«

Pri Srečcu se je njihova pot združila z ono znano, tudi v tistih časih večkrat opisano cesto Belgrad-Niš-Carigrad.

Opiše nam Bolgarijo, ki se razprostira do Drinoplja. Lepa, dobro obdelana dežela, mnogo prebivalcev, dosti živine, ker Bolgari ne prebivajo na meji in se jim torej ni bati sovražnikov. Vera je ona sv. Pavla, mnogo cerkva, bogaboječji, gostoljubni ljudje. Še vedno krasna noša priča, da je bila Bolgarija za vlade kristjanov jako bogata. »Haben uch ain Windische sprach, die unns etwas wenig unverständlicher dann der Surffen sprach gewest.«

Pred Plovdivom so videli velikansk hlev, ki ga je dal sezidati paša Ibrahim; prostora je bilo v njem za 800 konj. Od Vjetrena naprej so hodili že po Romani, današnji Rumeliji, delu Bolgarije. Dosti je tu Srbov in Bolgarov, pa tudi že Grkov, »die nit Windisch vill mit unns haben khönnen reden.«

9. oktobra so bili že v Drinoplju, dva dni pozneje so prenočevali v vasi Hafsa pri turškem kmetu, potem so šli naprej in se nastanili v trgu Silivri — prvi Čekmedže in 16. oktobra drugi Čekmedže. 17. oktobra jim je prišlo naproti okoli sto Turkov, ki so jih spremiti v Carigrad v kervaserijo (karavanseraj, prenočišče za tuje in trgovce). Od zidanega mostu oziroma Drinoplja do Carigrada in še naprej se razprostira Grška. Grki mnogo trpijo; pripisujejo pa svojo nesrečo samim sebi, ker so nasprotnika omalovaževali.

V karavanseraju so jih zaprli, dostop je bil dovoljen samo dvema Turkoma, ki sta jih na sultanovo povelje — auf des Khaizers strengen bevelch — preskrbela z vsemi potrebnimi. 25. oktobra je bila avdijenca pri Ibrahim-pašu, ki jo obširno opiše v odstavkih 55 in 56; druga avdijenca je bila 30. oktobra.

Kaj se je tu razpravljalo, glej Hammer: Geschichte des osmanischen Reiches, 2. zvezek, 27. knjiga; tam tudi o avdijenci pri Sulejmanu, 7. novembra. Ponedeljek, 7. novembra, so jih poklicali k sultanu; poslanca sta jezдила, spremstvo se je odpravilo peš na pot. Prišli so na dvor, kjer sta stala dva velika slona. Pri drugih vratih sta morala tudi poslanca zapustiti svoje vzvišene sedeže na konjih in iti peš na drugi dvor, kjer je bilo kakih 3000 sultanove služinčadi. Opisuje različne vojaške itd. Videli so na dvoru tudi deset levov in dva leoparda, »an khetten gehefft gestanden, die gausamblich geschriern und geport haben«. Sprejeli so jih štirje paše, Ibrahim, Kasim, Asas, Behram. Poslanca in tolmači so šli k sultanu in ostali tam pol ure; nato so se podali na-

zaj v karavanseraj. 9. novembra so obiskali Ibrahima, 13. novembra so dobili od sultana različna darila, 14. novembra je bila odhodna, poslovilna avdijenca pri sultanu. Popisuje udi obed v sultanovih predobah. Dosegli niso svojega namena, Sulejman je odbil njihove ponudbe. Na dom jih je sprejelo okoli tisoč Turkov. Ostali so v Carigradu do 22. decembra.

Nazaj so ubrali približno isto pot; v Metliko so dospeli 6. februarja 1531. 7. februarja so ostali v Metliki, 8. so šli v Toplice, Sotesko in Žužemberk, kjer so prenočevali. 9. februarja Žužemberk-Šmarje-Ljubljana, »alda etlich tag beliben«.

Štajerske novice.

Š Volitve na štajerskem. Za mesto Maribor se vršijo med slovenskimi strankami pogajanja, da postavijo skupnega števneega kandidata. Tudi za mestno skupino Ptuj, Breg pri Ptuj, Gornja Radgona, St. Lenart v Slovenskih goricah, Pobrž, Razvanje itd. bo postavila S. L. S. števneega kandidata.

Š Akad. tehn. društvo »Zarja«, pri redi II. redni občni zbor v soboto dne 13. t. m. v gostilni »Zum Andreas Hofere«, Prokopigasse 12 v Gradcu. Spored je sledeči: 1. Čitanje zapisnikov, 2. Poročilo odbora, 3. Sprejem novih članov, 4. Slučajnosti. Začetek ob osmi uri zvečer.

Š Vlak povozil konja. Iz St. Lovrenca pri Mariboru poročajo: Dne 2. maja je prišel okoli 4. ure popoldne hlapec posestnika Jakoba Novaka z dvema konjema preblizu železniškega tira na progi med Brezovim in St. Lovrencem. Prihajajoči poštni vlak je vprežena konja zagrabil. Eden je takoj na mestu poginil, drugega pa je vlak tako poškodoval, da ne bo več za rabo. Hlapec se je še pravočasno rešil. Lastnik konj ima 1500 K škode.

Naznanilo o sprejemu v kn.-šk. zavod sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano za šolsko leto 1911/1912.

V kn.-šk. zavod sv. Stanislava se sprejemajo telesno zdravi in нравno nepokvarjeni mladeniči, zlasti taki, o katerih je upati, da se bodo po dovršenih gimnazijskih študijah posvetili duhovskemu poklicu.

V šolskem letu 1911/1912 bo v zavodu šest gimnazijskih razredov. Gojenci dobivajo v zavodu vso oskrbo, namenu primerno vzgojo in pouk v obsegu in po načrtu, kakor to veleljajo avstrijski šolski zakoni.

Za mladeniče iz ljubljanske škofije je cela plača 400 K na leto, za mladeniče iz drugih škofij pa 500 K. Plačuje se v mesečnih obrokih naprej, najprimernejše po poštini čekih, ki jih daje zavod na razpolago. Nekoliko gojencev se sprejme tudi brezplačno ali po znižani ceni, kolikor to dopuščajo sredstva zavoda. Vendar morejo dotični gojenci to dobroto le tako dolgo uživati, dokler se je po svoji pridnosti in po svojem lepem vedenju kažejo vredne. — Šolnina se ne plačuje; le za sprejem v I. gimnazijski razred se plača pristojbina 10 K, pri vpisovanju v druge gimnazijske razrede pa 4 K za učila; vrhutega plača vsak gojenec 1 K za knjižnico.

Prošnjo za sprejem, naslovljeno na kn.-šk. ordinarij v Ljubljani, morajo vsi učenci osebno v spremstvu svojih starišev, oziroma njih namestnikov izročiti vodstvu zavoda. Na prošnje, ki bi jih učenci poslali po pošti ali po kaki drugi poti, pa sami ne bi prišli za časa k hišnemu vodstvu, bi se moglo le v izrednih slučajih ozirati.

Posebe je pomniti:

1. Učenci, ki hočejo vstopiti v prvi gimnazijski razred, morajo oddati svojo prošnjo od 4. do 14. junija. — V četrtek, 8. junija, bo vodstvo zavoda sprejemalo prošnje v Ljubljani v kn.-šk. palači, v pritličju na desno, od 8. do 12. ure popoldne in od 2. do 4. ure popoldne; druge dni pa se sprejemajo prošnje v zavodu v Št. Vidu. Prošnjo je priložiti: a) krstni list; b) izpričevalo o stavljenih kozah; c) izpričevalo o dovršeni ljudski šoli s pripombo, da se je izdalo, ker hoče učenec vstopiti v gimnazijo; d) izkaz o imetu, če prosí, da bi bil sprejet brezplačno ali po znižani ceni.

2. Učenci, ki so z dobrim uspehom dovršili prvi ali drugi gimnazijski razred na kaki drugi gimnaziji, pa bi želeli v drugi, oziroma tretji gimnazijski razred priti v zavod, naj oddajo svojo prošnjo, vsa gimnazijska izpričevala in druge zgoraj naštetne listine do osmega julija.

3. Kar zadeva starost prosilcev, se ne morejo sprejeti oni, ki bi morali iti

na vojaški nabor pred osmim gimnazijskim razredom.

Kdor bi želel bolj natančnih pojasnil, naj se obrne do podpisanega vodstva.

V Št. Vidu nad Ljubljano, dne 9. maja 1910.

Vodstvo kn.-šk. zavoda sv. Stanislava.

Somišljeniki Slov. Ljudske Stranke!

Nečuvna nasilstva je zadnje čase razvila liberalna stranka, sirovosti, ki so v sramoto Ljubljani in celi deželi. Ni se sramovala liberalna klika na najgrši način v svojem umazanem časopisju blatiti poštene žene. Na cesti so liberalci kot razbojniki napadli in opljuvali uboge nune-redovnice. Krščanske žene ljubljanske so na mogočnem shodu že protestirale proti takim portugalskim razmeram, proti brezvestnežem, ki hočejo do skrajnosti posiroveti javne razmere med nami. Dvignimo pa se sedaj v obrambo ženske časti in politične dostojnosti proti liberalni cestni politiki in psovkam liberalnega časopisja tudi vsi poštene možje!

Vsi somišljeniki Slovenske Ljudske Stranke na mogočno manifestacijo za ozdravljenje od liberalne klike okuženih razmer! Vsi na

velik shod

somišljenikov Slovenske Ljudske Stranke

ki se vrši

v nedeljo dne 14. maja ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani „Uniona“.

Na shodu govorita dr. Jan. Ev. Krek in dr. Ivan Šusteršič.

Vsi somišljeniki Slovenske Ljudske Stranke na shod, da pokažemo, da se sramotiti več ne damo in da Slovenska Ljudska Stranka visoko dviga zastavo slovenske časti in poštenosti!

Važna ustanovitev v Ljubljani.

Ij Ljubljanska podružnica avstrijskega mornariškega društva. Pripravljavni odbor je za ustanovno slavnost ljubljanske podružnice avstrijskega mornariškega društva sestavil sledeči spored: V nedeljo, 14. t. m., ob 11. uri dopoldne ustanovno zborovanje podružnice v srebrni dvorani hotela »Union«; popoldne od 4. do 6. ure vrtni koncert v parkhotelu »Tivoli« (vstopnina 60 vin.); zvečer ob 8. uri slavnostni koncert v veliki dvorani hotela »Union« (vstopnina 2 K, galerijski sedeži 1 K, družinske vstopnice 5 K). Kot smo že poročali, bo na obeh koncertih igrala mornariška godba iz Pulja. — V pripravljavni odboru so sledeči gg.: Otmar Bamberg, trgovec; Albin Belar, c. kr. dež. šolski nadzornik; dr. Demeter Bleiweis, vitez Trsteniški, zdravnik; Franc Pedrigoni pl. Etschthal, podpolkovnik 27. pešpolka; Vladimir Fischer, podpravatelj podružnice »Phönix«, Milan Ivančič, tovarnar; dr. Adalbert pl. Keler, deželne vlade koncipist; Jožef Kosler, posestnik; W. Kubelka, c. kr. mornariški poročnik; Kurt bar. Krieghammer, podpolkovnik 5. dragonskega polka; Milan Lenarčič, inženir in posestnik; Fran Levart, poštni uradnik; Jožef Lončarič, podjetnik in veleposestnik; ces. svetnik Ivan Mathian, arhitekt, dvorni založnik; Viktor Nagy, trgovec; Jean Pollak, tovarnar; Rudolf Praxmarer, stotnik 27. pešpolka; Jožef Štrukelj, poštni ravnatelj; Emil Tönnies, tovarnar itd. Patriotični značaj slavnosti obeta veliko udeležbo.

Telefonska in brzojavna poročila.

DR. KRAMAR O BODOČEM PARLAMENTU.

Praga, 12. maja. Dr. Kramar je na včerajšnjem svojem volivnem shodu govoril o političnem položaju ter je dejal o položaju: V prihodnjem državnem zboru ne bomo smeli pričeti kake nepremišljene obstrukcije, ker bi s tem delali le v roko nemškemu načrtom, ki si žele otkroiranja. Prvo kar bo, bomo morali omajati Bienerthovo stališče. Zato je treba enotne češke delegacije. Kako nasprotstvo je vzbudil Bienerth, se bo prepričal s tem, da bo videl čudež: združene vse češke stranke.

CESARJEVO ZDRAVJE.

Budimpešta, 12. maja. Cesarjevo zdravje je dobro.

BOLEZEN SV. OČETA.

Rim, 12. maja. Razni tukajšnji listi poročajo, da sv. oče boleha na akutni arteriosklerosi.

VSTAJA V MEHIKI.

New York, 12. maja. Vstaši so Juárez proglasili za glavno mesto in sestavili provizorično vlado.

RAZBURJENJE NA KRETI.

Atene, 12. maja. Na Kreti je veliko razburjenje. Prebivalstvo noče dopustiti instalacije turških sodnikov.

VELIKA ŽELEZNIŠKA NESREČA V AMERIKI.

New York, 12. maja. Ekspresni vlak v San Francisco je pri Denveru skočil s tira. Vozovi so padli preko nasipa. Doselej so dobili 25 mrtvecev, pod razbitimi vozovi pa je še mnogo mrtvecev in ranjencev.

OBSEDNO STANJE V SKADRU.

Skader, 12. maja. Tukajšnji paša je proglasil nad Skadrom obsedno stanje.

MORILEC OČETA OPROŠČEN PRED POROTNIKI.

Rovinj, 12. maja. Posestnik Jurij Prelaz, ki je 10. januarja ubil svojega sivolasega očeta, ker je oče prodal vrt, je bil pred tukajšnjimi porotniki oproščen.

Somišljeniki!

Pazite, da so glasovnice za deželno-zborsko volitev pravilno izpolnjene. Napišite:

Dr. Vinko Gregorič
zdravnik v Ljubljani.

POSLANO.

Včerajšnji »Narod« me napada, da sem bil odpuščen z magistrata radi nekih delikatnih zadev. Radi tega impertinentno zalečega me neresničnega napada vložim proti »Slovenskemu Narodu« tožbo.

V Ljubljani, 12. maja 1911.

Adolf Antončič.

Meteorološko poročilo.

Višina n. morjem 306,2 m, sred. vršni tlak 736,0 mm

dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Predviden vzhod v urah
11	9. zveč.	734,0	13,4	sl. jzah.	jasno	
12	7. zjutr.	734,0	9,0	brezvetr.	megla	0-0
	2. pop.	733,5	22,7	sr. jzah.	del. obl.	
Srednja včerajšnja temp. 14,9 norm. 13,6°.						

VABILO

rednemu letnemu občnemu zboru

„Gremija trgovcev v Ljubljani“

ki se bo vršil

v nedeljo, dne 28. maja t. l. ob 9. uri dopoldne, v slučaju nesklepčnosti pa eno uro pozneje, v veliki dvorani „Mestnega doma“.

Dnevni red:

1. Pozdrav načelnikov.
2. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
3. Poročilo o delovanju gremija v l. 1910.
4. Računski zaključek za leto 1910.
5. Proračun in določitev doklade za leto 1911.
6. Volitve:
 - a) gremijalnega načelnika;
 - b) dveh načelnikovih namestnikov;
 - c) dvanajst odbornikov;
 - d) šestih odbornikovih namestnikov;
 - e) dveh računskih pregledovalcev;
 - f) dveh odposlancev v pomočniški zbor;
 - g) šest odbornikov in treh namestnikov v razsodiški odbor;
 - h) načelnika, namestnika in pet odbornikov v šolski odbor.
7. Raznoterosti.

1541 Za odbor: IV. MEJAČ l. r.

TRZNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 10. maja.

Pšenica za maj 1911	12:32
Pšenica za oktober 1911	11:23
Rž za maj 1911	9:20
Oves za oktober 1911	9:50
Koruzza za maj 1911	6:44
Koruzza za julij 1911	6:54

Prodaj iz proste roke svoje 1495 (6)

obrestonosno posestvo

v Novem Vodmatu 23, poizve se istotam.

Učenka

od 14—18 let stara, se sprejme v modno in galanterijsko trgovino v mestu na Gorenjskem. Hrana in stanovanje prosto. Kje, pove uprava „Slov.“ pod 1528. 1528 3

Išče se mlada 12—14 let stara 1518

deklica

pridna in poštena, ki bi vstopila v dobro trgovino z mešanim blagom v nekem trgu na Gorenjskem. Najraje se sprejme sirota, ki bi mogla več let ostati pri hiši. Naslov pove upravništvo „Slov.“ Ponudbe pod šifro „I. B. M.“

1507

Hiša

podobna vili, enonadstropna, s šestimi sobami, z lepim vrtom v Rožni dolini št. 217, tik Ljubljane, ležeča naspr. peka se prodaja.

Nova skladba Viktorja Parme:

Povodni mož

Balada dr. Fr. Prešernova.

Posnetki za klavir se dobe v vseh knjigarnah za ceno 4 K

Založila Ig. pl. Kleinmayr & F. Bamberg v Ljubljani.

1502

Robert Smielowski

arhitekt in mestni stavbni mojster

se priporoča slavnemu občinstvu za izvršitev načrtov in proračunov, sprejema nova, adaptacijska in vsa v to stroko spadajoča dela, katere se izvrše najsolidnejše in po zmerjeni ceni.

Rimska cesta št. 2

(Recherjeva hiša).

1542

St. 769.

Razpis šolske stavbe.

Radi oddaje zgradbe nove dvorazredne ljudske šole v Podbrezjah vršila se bode

dne 31. majnika 1911

ob 10. uri dopoldne v hiši gosp. Alojzija Pavlina v Podbrezjah ustmena zmanjševalna dražba.

Skupni stroški proračunjeni so na 46.000 K in je pred dražbo položiti vadij v znesku 2300 K, ki ga bo po sprejetju ponudbe popolniti v svrhu kavcije na 10% izdražene svote.

Do pričetka dražbe se polože tudi lahko na podpisani krajni šolski svet pisane ponudbe, v katerih je navesti morebitni popust ali naplačilo v odstotkih od proračunjene vsote v številkah in besedah.

Tem pismenim ponudbam priložiti je vadij.

Kot vadij se sprejemajo razen gotovega denarja avstrijski državni papirji, vložne knjižice hranilnic, osnovanih po hranilničnem pravilniku iz leta 1844, in rentne knjižice c. kr. poštnih hranilnic.

Stavba se bode oddala le enemu podjetniku, ki jo bode moral tekom leta 1911 spraviti pod streho, do konca julija 1912 pa popolnoma izvršiti.

Železo-betonska dela izvršiti se morajo po predpisih c. kr. ministrstva notranjih zadev z dne 15. listopada 1907, št. 37.295, ter se bodo odobrila in prevzela še le po ugodno izvršeni obtežilni poskušnji.

Načrti, troškovnik, pogoji in drugi pripomočki so na vpogled v pisarni stavbenega oddelka c. kr. okrajnega glavarstva v Kranju, kateremu bode po-verjeno tudi vrhovno nadzorstvo cele stavbe.

Krajnemu šolskemu svetu pristojna pravica oddati stavbo s pridržkom potrdila od c. kr. okrajnega šolskega sveta v Kranju, kakor mu je volja ne glede na visokost ponudbe.

Krajni šolski svet v Podbrezjah,

dne 6. maja 1911.

1538

Dve posestvi naprodaj!

V Dobrnič št. 26 in Gorenjvasi št. 5, Majerčkov posestvi sta na prodaj! Hiša v Dobrnič z gospodarskim poslopjem na lepem prostoru, nova z opeko krita, vse v najlepšem stanu. V hiši je gostilna, zra-ven lep vrt, veliko njiv, travnikov in gozdov. V Gorenji vasi je lepo kmetijsko posestvo z novim poslopjem, lepim vrtom, njivami in gozdi. Lastnik bo dne 17. maja ob 9. uri na drobno razprodal obe posestvi potom prostovoljne javne dražbe, zato se bodo lahko kupila posamezna poslopja, njive, travniki in gozdi kolikor bo kdo hotel pod jako ugodnimi plačilnimi pogoji na 5 let. Kupci se vljudno vabijo k tej dražbi! Po železnici se je peljati do Trebnja dol. žel., od tam je dobro uro pešpoti do Dobrniča.

ANTON SMOLIC, lastnik. 1537

Semenski fižol ribenčan

se dobi pri Zorcu v Ljubljani

v Florijanski ulici št. 26. 1534

Proda se iz proste roke

hiša

stoječa poleg velike tovarne in farne cerkve pri kolodvoru v prijaznem kraju na Gorenjskem. V hiši se nahaja trgovina z mešanim blagom ter pekarska obrt, v kateri je zelo veliko prometa. V hiši je tudi vodovod, električna razsvetljava. Proda se vse skupaj s celo zalogo blaga ali pa tudi samo hiša brez blaga. Proda se zaradi boleznih gospodarja, in sicer tudi na obroke. Natančna pojasnila daje iz prijaznosti Luka Senica, trgovec, šmarje, pošta Sevnica, Štajersko. 1540

Občni zbor

Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov.

V nedeljo, dne 7. maja, je imelo K. D. R. P. v dvorani »Rokodelskega doma« ob obilni udeležbi mojstrov in pomočnikov svoj redni občni zbor. Otvoril ga je društveni predsednik g. Alojzij Stroj, ki je po običajnih pozdravih udeležencev podal poročilo o društvenem delovanju za preteklo, to je 56. leto društvenega obstoja. Iz njegovega poročila naj povzamemo vsaj glavne točke, in že te nam kažejo, da je K. D. R. P. podalo svojim članom v preteklem letu strokovne izobrazbe, splošne izobrazbe in da je društvo izobrazbeno urejena organizacija, ki nudi velike gnotne in moralne koristi.

Strokovna izobrazba v K. D. R. P.

Poročilo o tem oddelku je pričel predsednik z besedami: »Na ustanovnem shodu K. D. R. P. v Ljubljani je rekel tedanji predsednik deželnega sodišča, vitez Edvard Još: »Spomin današnjega dneva se bo čez leta z veseljem obhajal.« In v resnici: Pri vsakoltnem običaju zboru, ki se obhaja na obletnico ustanovitve društva, se vsi navzoči z veseljem spominjamo ustanovnikov, ki so leta 1855. ustanovili v Ljubljani društvo, kjer je dobival rokodelcem pouk in smisel za združitev v rokodelskem stanu. Tedaj ko je uničil veliki kapital malo obrt, so bila K. D. R. P. edini braniki rokodelcu, edini kraj, kjer je dobival izobrazbo. Sedaj so se časi že zelo izpremenili. Pod slavno vladno cesarja Franca Jožefa I. se je v Avstriji za rokodelca in obrtnika veliko zgodilo. Dobili smo razne obrtnopospeševalne naprave in obrtni zakon, ki daje obrtniku priliko z združevanjem uspešno delovati za stanovske koristi. Tudi v Ljubljani smo dobili »zavod za pospeševanje obrti«; za razvoj obrti delujejo prav uspešno razne organizacije obrtnikov in lani, sv. Petra in Pavla dan, se je prav v teh prostorih vršilo prvo zborovanje kranjskih obrtnikov, sklicano po deželnem odboru vojvodine Kranjske. Toda čeprav se za napredek rokodelstva in obrtništva splošno mnogo deluje, vendar imajo K. D. R. P. še vedno veliko nalogo: Njih namen je pripomoči, da se mladina, rokodelski in obrtni naraščaj, more uspešno posluževati vseh naprav, prirejenih od države in dežele v korist obrtništva. V ta namen je tudi v preteklem letu K. D. R. P. priredilo več strokovnih tečajev. — Poročevalec je nato imenoval in podrobno popisal te tečaje, ki so se vršili v K. D. R. P.: I. Strokovni tečaj za obrtno knjigovodstvo. Ta tečaj je imelo K. D. R. P. skupno z Društvom rokodelskih mojstrov. Vodil ga je s posebno trudoljubivostjo in spretnostjo učitelj »Zadružne šole«, g. Franc Zeleznik. Pouk se je vršil v prostorih slovenske trgovske šole. — II. Strokovni krojaški tečaj. Vodil ga je g. svetnik trgovske in obrtne zbornice, krojaški mojster Jernej Ložar. Zanimanje za tečaj je bilo veliko in uspehi prav povoljni. — III. Strokovni čevljarški tečaj pod vodstvom g. Iv. Pobeško, delovodja pri tvrdki Szantnerjevi. Ta tečaj je dne 30. aprila t. l. obiskal gosp. deželni odbornik dr. Ivan Zajc, obrtni referent deželnega odbora, ki se je prepričal o lepih uspehih in se zelo pohvalno izjavil o spretnosti učitelja in marljivosti udeležencev. — IV. V letu 1910. se je vršil za člane K. D. R. P. strokovni knjigovodski tečaj pod vodstvom vodje knjigovodnice Katoliškega tiskovnega društva, g. Iv. Dežmana. Udeleženci so izvršili lepo vrsto del, ki kažejo, kako so se priučili marmoriranja, vezave zapisnikov, polplatnene in papirne vezi, polusnjate in polfrancoske vezi in strojnega zlatenja. — O uspehih imenovanih štirih tečajev se bo občinstvo lahko prepričalo pri nameravani razstavi strokovnih tečajev K. D. R. P., ki bo otvorjena povodom velikega shoda slovenske in hrvaške katoliške mladine v Ljubljani. — Poročevalec poudarja, da je bilo vse te tečaje mogoče prirediti edino z veliko dušno podporo veleislavnega deželnega odbora vojvodine Kranjske. Z isto veliko dušno podporo upa K. D. R. P. v kratkem še otvoriti kot V. tečaj strokovni zidarski in tesarski tečaj in kot VI. pa strokovni mizarski tečaj. V dohodnem času pridejo na vrsto tečaji za druge obrti.

Poročevalec poudarja, da K. D. R. P. teži po tem, naj sleherni pomočnik dobi v društvo pomoči in navodila, da bo poleg pomočniške preizkušnje napravil o svojem času tudi društveno preizkušnjo.

Splošna izobrazba v K. D. R. P.

Strokovni tečaji koristijo članom posameznih rokodelstev, K. D. R. P. pa ima tudi mnogovrstne naprave, ki pospešujejo izobrazbo vseh članov. Lani leta (1910) je K. D. R. P. priredilo poseben slovenski in nemški tečaj. Nemščino je poučeval g. gimnazijski profesor dr. Davorin Gorjanec. Tudi za prihodnje leto bo društvo oskrbelo svojim članom jezikovnega pouka. Posebno važen pripomoček izobrazbe so govori in predavanja. K. D. R. P. ima I. pri svojih mesečnih sestankih vsako prvo nedeljo v mesecu ob 12. uri redno poučne govore, II. od 1. oktobra do velike noči ima vsak ponedeljek predavanje in III. pri vseh javnih društvenih prireditvah tudi poučne nagovore. Pri mesečnih shodih so se obravnavale važne obrtniške zadeve; govorili so g. deželni odbornik dr. Ivan Zajc, bivši državni poslanec Josip Gostinčar, večinoma pa društveni predsednik Alojzij Stroj. — Predavanja v ponedeljkih je vodil profesor dr. Alfonz Levičnik, ki je imel tudi sam večino predavanj; nekatera predavanja so imeli profesorji: dr. Josip Jerše, dr. Josip Gruđen, Janko Mlakar in mestni katehet Ignacij Zaplotnik. — Pri društvenih prireditvah sta govorila predsednik Alojzij Stroj in profesor dr. Josip Jerše.

Nadaljno izobraževalno sredstvo je gojitev petja v društvu. Petje vodi g. mestni učitelj Pavel Gorjup. Dobro znan je pevski zbor K. D. R. P., ki nastopa pri raznih cerkvenih svečanostih, pri javnih prireditvah in pri sestankih z bratskimi društvi. Občinstvo prav radi umetnega petja rado prihaja k društvenim prireditvam. Posebno ugoden uspeh je imel pevski zbor pri novoletnici, ko je nastopil tudi g. L. Bajde s solo-spevom: »Oče Kolping, hvala Tebi«.

Izobrazilne so zlasti tudi igre, ki jih prireja K. D. R. P. Pri teh se ne išče toliko zabave, ampak gleda se bolj na to, da vplivajo igre vzgojilno in blažilno. Vdostvo pri igrah je imel društveni starosta Rudolf Vrančič, ki si je s svojim tovarišem Ivanom Peterlinom stekel tudi mnogo zaslug za uprizaritev iger v mladeniškem društvu. Gospod starosta Rudolf Vrančič izvršuje to zaslužno delo že celo desetletje, zato mu je tudi društvo letos 5. februarja priredilo častni večer, katerega so se udeležile tudi po svojih zastopnikih skoro vse naše organizacije v Ljubljani.

Izobrazbi služi slednjič knjižnica, ki jo je oskrboval preje odbornik Blaž Novak, zdaj pa jo Ivan Beden. Muzikalije in arhiv ima v oskrbi podstarosta Franc Pajk.

K. D. R. P. — vzorno urejena stanovska organizacija.

Člani K. D. R. P. imajo v društveni hiši svoj dom, v društvenih zveste brate. Devet članov stanuje v domu, kjer imajo v vsakem oziru udobno bivališče. Vsako leto sprejme društvo gostoljubno nad pol stotine popotnih članov drugih rokodelskih društev, zato so pa tudi naši ljubljanski društveniki, ki so šli za krajšo ali daljšo dobo v tujino, v tamošnjih rokodelskih domovih gostoljubno streho. — V K. D. R. P. je posebna skupina J. S. Z., ki daje svojim članom podporo za čas bolezni, za dobo brezposelnosti in selitve. Načelnik skupine je g. Rado Jeločnik, blagajnik g. Anton Znidaršič, ki sprejema vsako nedeljo od 11. do 12. ure v »Rokodelskem domu« članarino in daje druga pojasnila. — Dne 30. aprila t. l. je imel v K. D. R. P. zelo poučno predavanje o pomenu J. S. Z. njen predsednik g. deželni odbornik dr. Ivan Zajc.

Predsednik se dalje spominja rajnih društvenikov, prijateljev in dobrotnikov društva. Umrli so: Josip Korbič, čevljarški pomočnik; Josip Zaviršek, krojaški pomočnik; Valentin Vrančič, bivši član društva in oče sedanjega staroste; Alojzij Sachs, večletni požrtvovalni pevovodja društva; Franc Kovarčič, knjigovodja Ljudske posojilnice, ki je v K. D. R. P. imel dva jako lepo uspela tečaja za obrtno knjigovodstvo, in gospa Marija Manfredo, predsednica ženskega oddelka S. K. S. Z., ki je društvu volila 20 K. — Društvo se je njih pogreba udeležilo deloma korporativno, deloma po odposlanstvu.

Poročevalec nato govori o uspehih zbirke za »Rokodelski dom«. Silna zapreka še živahnejšemu delovanju K. D. R. P. je veliki nepoplačani dolg na društveni hiši, ki ga je bilo pred par leti še 38.000 K. Iz društvenih dohodkov se ga je zadnja leta odplačalo 1200 K, iz posebne zbirke v korist »Rokodelskega doma« pa 6000 K. K temu nepričakovanemu uspehu zbirke je največ pripomogla s svojimi darovi prečastita duhovščina, za kar ji občini zbor na predlog poročevalčev izreče zahvalo. Poročevalec dalje navaja druge darovalce, ki so bili pa že vsi omenjeni v našem listu in zato jih ne bomo še enkrat imenoma navajali, saj je njih darežljivost znana in je bila že v izpodbudo in zgled drugim darovalcem. Omeniti moramo vendar gospe Marijo

Globelničovo, ki se je izkazala kot zlasti požrtvovalno nabiralko za »Rokodelski dom«, in istotako gospe Elzo Tomažičovo, ki se istotako uspešno trudi z zbirkami za plemeniti namen, in pa hvalno moramo poudarjati, da so mnogi mojstri in pomočniki v malih zneskih po 20 vinarjev nabrali lepe vsote v isti namen. Knjiga, v katero se vpisujejo imena dobrotnic in dobrotnikov, šteje sedaj 460 častnih imen.

Razne društvene zadeve.

Konečno poročila predsednik Alojzij Stroj o dohodkih in stroških hišnega gospodarstva v letu 1910. in o stroških za postrežbo v hiši stanujočim pomočnikom in popotnim članom rokodelskih društev. Dohodkov je bilo 4286 K 90 v., stroškov pa (z všteti obrestmi za dolg) 4051 K; prebitka je torej 235 K 90 vin. Iz te vsote se porabi 200 K za odplačilo dolga; 35 K 90 vin. se prenese na račun prihodnjega leta.

Društveni starosta g. Rudolf Vrančič poroča o stanju veselike in kegljske blagajne ter o vplačilih društvenikov. Veseliska in društvena blagajna imata prebitek, kegljska pa ima sedaj še več stroškov kot dohodkov, ker se je kegljske populnoma na novo preuredilo. Vsi stroški se bodo pokrili z letošnjimi dohodki na kegljsku.

Nato izreče občini zbor na predlog predsednikov zahvalo vsem, ki so v preteklem letu podpirali delovanje K. D. R. P., zlasti še: veleslavnemu deželnemu odboru vojvodine Kranjske za podporo strokovnim tečajem, dalje Kranjski hranilnici za dar 400 K in Obrtno-pomožnemu društvu, ki je darovalo 40 K, vsem prej imenovanim voditeljem strokovnih tečajev, vsem govornikom in predavateljem v društvu in slavnima uredništvoma dnevnikov »Slovenec« in »Laibacher Zeitung« za blagohotna poročila o društvenem gibanju in »Slovenec« še posebej za priobčevanje imen darovalcev v korist »Rokodelskega doma«.

Pri slučajnostih se sklence prirediti predvsem veliko vrtno veselico dne 25. junija, izlet k Sv. Joštu (čas se določi pozneje) in razstavo društvenih strokovnih tečajev povodom katoliškega shoda slovenske in hrvaške mladine v Ljubljani. — Glede drugih predlogov se bo po naročilu občnega zbora o podrobnostih posvetoval še društveni odbor.

Po daljši debati, kako naj bi se pomnožilo število članov, ki sodelujejo pri pevskem zboru, so bile volitve v pripravljavni odbor za razstavo društvenih strokovnih tečajev. Izvoljeni so bili gg.: Za knjigovodski tečaj: Načelnik Ivan Dežman, člana Fr. Pajk in Anton Ileršič; za čevljarški tečaj: Načelnik Ivan Pobeško, člana Bl. Novak in Ivan Beden; za krojaški tečaj: Načelnik Jernej Ložar, člana Iv. Štrus in Fr. Može in za tečaj za obrtno knjigovodstvo kot člana Rudolf Vrančič in Mirko Koželj.

Odbor K. D. R. P. je sedaj tako-le sestavljen: Predsednik Alojzij Stroj; podpredsednik dr. Alfonz Levičnik; odborniki za hišno gospodarstvo: ključavničarski mojster Jakob Martinčič in podobarski mojster Ivan Pengov; pomočniški odbor: Rudolf Vrančič, starosta; Franc Pajk, podstarosta; Ludovik Tomažič, tajnik; odborniki: Ludovik Bajde, Ivan Beden, Avgust Jeločnik, Mirko Koželj, Franc Može, Ivan Peterlin, Ivan Štrus in Ivan Vrečar; namestnika: Franc Fernus in Franc Zupančič.

Razpisane ustanove.

— **Dijaške ustanove.** Od II. šolskega tečaja leta 1910/11 dalje se bodo podelile nastopne dijaške ustanove: Na noben učni oddelek omejena Mihaela Deschmanna dijaška ustanova letnih 123 K; pridni dijaki iz ustanovnikovoga sorodstva; taki iz sorodstva Jožefa Deschmanna, rojene Langerholz; iz župnije Radovljica. — Drugo mesto na noben učni oddelek omejene dr. Marksa Gerbetza dijaške ustanove letnih 203 kron. Dijaki iz ustanovnikovoga sorodstva z njegovim priimkom, potem dijaki iz krajevega sorodstva, in če tudi teh ni, dijaki iz št. Vida pri Zatičini. — Na srednje šole na Kranjskem omejena dijaška ustanova Matije Gregorizha letnih 295 K. Dijaki iz ustanovnikovoga najbližjega sorodstva; dijaki iz sodnega okraja Kostanjevica. — Na noben učni oddelek omejena dijaška ustanova Luke Jerouschka letnih 88 K. Dijaki iz potomstva ustanovnikovih hčer. — Prvo in drugo mesto od ljudske šole pričenši neomejene ustanove Matije Kodella letnih po 100 K. samo za ustanovnikovoga sorodnike iz hiš št. 19 in 20 v Dupljah pri Vipavi. — Dijaška ustanova Simona Kosmača letnih 197 kron 7 h, do katere vžitka imajo pravico samo potomci ustanovnikovih bratov: Frančišek, Janez, Jakob, Anton in Urban Kosmač. Ustanova se more

uživati od četrtega letnika ljudske šole, potem na gimnazijah, realkah in pri nadaljnjem učenju do dosežene samostalnosti, vendar imajo gimnazijci prednost. — Na gimnazijske študije na Kranjskem omejena ustanova prejšnjega gimnazijskega podpornega društva v Kranju letnih 66 K 47 h. Pravico do nje imajo dijaki, ki so rojeni v političnem okraju Kranj in ki študirajo na gimnazijah na Kranjskem. — Na noben učni oddelek omejena dijaška ustanova Franc Oblaka letnih 240 K. Pravico do nje uživanja imajo dijaki iz ustanovnikovoga sorodstva in kadar teh ni, v Ljubljani rojen in tjakaj pristojen ubog dijak brez ozira na vero. — Drugo mesto dijaške ustanove Kristofa Plankelja letnih 68 K 50 h, ki se more uživati med gimnazijskimi nauki pet let, in sicer od 12. do 17. leta. Pravico do nje uživanja imajo v mestno občino Kamnik pristojni dijaki, in kadar teh ni, meščanski sinovi iz Ljubljane. — Prvo in drugo mesto prve dijaške ustanove Antona Raaba letnih 272 K, ki se more uživati od pričetka IV. do konca VI. gimnazijskega razreda. Pravico do nje imajo dijaki, ki so meščanski sinovi ljubljanski. — Novo ustanovljeno peto mesto na srednje šole na Kranjskem omejene dijaške ustanove dr. Jožefa viteza Regnarda letnih 240 K. Sorodniki ustanovnika (tudi če ne stanujejo [domujejo] na Kranjskem), če teh ni, Kočevci, to je dijaki, ki so rojeni v okraju vojvodine Kočevje; Kranjci sploh, to je na Kranjskem rojeni dijaki; oni prej imenovani, ako na Kranjskem stanujejo (domujejo). — Na noben učni oddelek omejena Simon Ruparjeva dijaška ustanova letnih 72 kron 47 h, ki jo morejo začeti uživati sorodniki z vstopom v I. razred ljudske šole, nesorodniki pa z vstopom v kako srednjo šolo. Nepremožni sorodniki ustanovnika; ako teh ni, drugi dijaki iz župnije Skofja Loka. — Prvo mesto, ki ni omejeno na noben naučni oddelek in izključno za deklice določeno, na dobo samostanske vzgoje omejeno tretje mesto II. dijaške ustanove Maksa Henrika pl. Scarlichija letnih 313 K. Pravico do nje uživanja imajo dijaki, odnosno učenke iz rodbin Apfaltrer, Grimschitz, Taufferer, Hranilovich, ki so iz rodu Semeničev, potem Hohenwart, Gall, Hallerstein, Rasp, Werneker, Gandini, Sokhali in Höfferer. Pravico predlaganja izvršuje kranjski deželni odbor.

Zobna krema
KALODONT
Ustna voda

Serravallo
železnato Kina-Vino
Higienična razstava na Dunaju 1906:
Državno odlikovanje in častni diplom k zlati kolajni.
Povzročila slast do jedi, okrepča živce, zboljša kri in je rekonvalescentom in malokrvnim zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.
Izborni okus.
Večkrat odlikovano.
Nad 7000 zdravniških priporočil.
J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj
TRST-Barkovlje.

Vprašajte Vašega zdravnika!
Salzschlirfski Bonitacijev virelec
zdravi trganje
in temu sorodne prikazne bolezni.
Medosežen v svojem učinku.
Glavna zaloga v Ljubljani: Mlh. Kastner in A. Šarabon.
Natančneje prospekti, priimanja itd., zastoj od
Rosanis & Winter
Dunaj II., Czerningasse 5tev. 23.
Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in prodajalnih mineralnih voda.

Pijte samo „Tolstovrško slatino“

ki je edino slovenska ter najboljša zdravilna in namizna kisla voda. 1471 Naroča se: Tolsti vrh, p. Guštanj, Koroško.

Veletrgovina s specerijskim blagom in deželni pridelki

Anton Kolenc v Celju

Glavna zaloga: Graška c. 22, Podružnica „Narodni dom“

Prazen je isgovor, da se mora blago iskati pri tujcih, ker vam naši domači zgoraj imenovani veletrgovina v vsakem oziru bogato in zelo povečano zalogo z vedno svežim blagom tako, da zamore proti vsaki konkurenci popolnoma usrečiti zahtevam cenj., gosp. trgovcev in prosim za mnogobrojni obisk o čemer se lahko vsakdo sam prepriča, če tudi z najmanjšim poskusom.

Velečastim gosp. duhovnikom ponudim voščene, kakor tudi druge vrste sveč, ter olje in kadilo za cerkve.

V zalogi imam vsakovrstna vrtna semena zanesljive kakovosti, ter opozarjam slav. občinstvo za nakup istih, kakor tudi ostalega specerijskega blaga, ter deželnih in drugih pridelkov.

Iz Zibukovskega premoja ponudim po K 2-10 za 100 kg pri odjema celega voza prosto v hišo postavljen v Celju, dragam po dogovoru.

Kupim tudi vsako množico deželnih pridelkov, kakor: žita, fižola, orehovi i. t. d., i. t. d. ter rabljene solnate in druge vrste, petrolejske in oljate posode.

Pisarna naročila se izvršujejo z obredno pošto. 2856

Proda se dobro vpeljana špecerijska trgovina

Z vso opravo, špecerijskim mešanim blagom, vse skupaj ali posamezno. 1530 3 Poizve se pri lasniku

Streliška ulica št. 29, Ljubljana.

Za slabokrvne in prebolele

je zdravniško priporočano črno Dalmatinsko vino najboljše sredstvo 2501

4 steklenice (5 kg) franko K 4-50 BR. NOVAKOVIC, Ljubljana.

V sredini mesta Ljubljane se takoj odda dobro idoča 1520

restavracija

s koncesijo v najem. Nastopi se lahko takoj. — Pojasnila daje iz prijaznosti Ivan Dachs, Florjanska ulica št. 33 od 12. do 2. ure popoldne in zvečer od 6. ure naprej.

Preuzetje gostilne.

Vljudno naznanjam, da sem prevzela in otvorila v soboto dne 6. t. m. dobroznano

gostilno na Rimski cesti št. 11

(preje Anton Novak bivši gostilničar pri Zajcu)

Skrbela bodem za najboljšo postrežbo č. gostov. Pri gostilni je tudi mali vrt in prostor za balinanje. — Sprejemajo se naročila na kosilo in večerjo.

1450 1

Toči se tudi čez ulico!

Za prijazen obisk se priporoča

Marija Dražil, gostilničarka.

Sedem orsi izbornih vin. Dvojno marčno pivo. Vsak dan gorka jedila; zajutrek, kosilo in večerja.

Ime: R. Miklauc Ljubljana 592

bodi vsakemu znano pri nakupu blaga za obleko in perilo.

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobo-čistil. sredstvo Seydlin Izdelovatelj O. Seydl Ljubljana, Stritarjeva ulica 7

Pod šmarno goro, z vozom eno uro od Ljubljane oddaljeno, četrti ure pa od kolodvora, se ceno proda 1531 3

lepa vila

z velikim vrtom, hlevom in kolarnico. — Vprašaj naj se na Starem trgu št. 11a, II. nadstropje.

Odda se takoj ali s 15. majem t. l. udobno opremljena 1527 3

mesečna soba

v bližini belgijske vojašnice s krasnim prostim razgledom. Vprašaj se v hiši: Tabor št. 5 I. nadstropje na levo.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Dekle z biseri. Povest iz Neronove dobe. 13. zvezek ljudske knjižnice. K 2-20, vezano K 3-20. — Navedena povest je istinito biserna povest, ki bo bravca privezala nase z neodoljivo silo in se mu po svoji krasni vsebini neizbrisno vtisnila v spomin.

Knjiga o lepem vedenju. Spisal Urbanus. K 3—, elegantno vezano K 4—. — Že dolgo smo občutno pogrešali točnega navodila za olikano in oglašeno vedenje v družbi, kajti ne le naše ljudstvo, temveč tudi izobraženec mora imeti vočkrat pri roki zanesljivega svetovalca, kako mu je pri tej in oni priliki v družabnem življenju nastopati, da se ne zameri in ne pride v zadrego. Tej potrebi bo ta knjiga v vsakem oziru odpomogla.

Sociologija. Spisal dr. A. Ušeničnik. K 8-50, vezano K 10-80. — Celo veliki narodi nimajo dela, ki bi se moglo po znanstveni temeljitosti in obsežnosti ter po strokovni popolnosti meriti z navedenim delom našega domačega učenjaka. Dr. Ušeničnikovo sociologijo smemo s ponosom uvrstiti med najodličnejša dela svetovne znanstvene literature.

Poezije Anton Medved-ove.

I. del K 3-80, elegantno vezano K 5—; — II. del K 4—, elegantno vezano K 5-40. Poezije Medvedove, ki je pač ena naših najkrepkejših in najizrazitejših pesniških individualnosti, so v kras vsakemu slovenskemu domu.

Léposlovna knjižnica:

1. zvezek: Razporoka. Pavel Bourget. — Kalan. Roman. K 2—, vezano K 3—.
2. zvezek: Stepani kralj Lear. Ivan Turgenjev. Sergejevič. Povest. Hiša ob Volgi. S. Stepanjak. — Josip Jurca. K 1-20, vezano K 2-20.
3. zvezek: Straža. Fran Virant. — Boleslav Prus. Povest. K 2-40, vezano K 3-40.
4. zvezek: Ponižani in razžaljeni F. M. Dostojevskij. — Vladimir Levstik. Roman v štirih delih in z epilogom. K 3—, vezano K 4-20.
5. zvezek: Kobzar. Taras Ševčenko. — Josip Abram. Izbrane pesmi. Z zgodovinskim pregledom Ukrajine in pesnikovem življenjepismu. K 2-40, vezano K 3-60.
6. zvezek: Mož Simone. Champol. — V. Levstik. Roman. K 1-40, vezano K 3—.
7. zvezek: Hajdamaki. Taras Ševčenko. — Josip Abram. Poem z zgodovinskim uvodom o hajdamasčini. (Kobzar II. del.) Broširano K 1-50. (VI. in VII. zvezek skupno K 3-40, vez. K 4-50.)
8. zvezek: Dolina krvi. (Glenanar.) A. Sheehan. — Fran Bregar. Povest iz irskega življenja. K 4-20, vezano K 5-80.
- Kačjanar. Anton Medved. Tragedija v petih dejanjih. K 1-40, vezano K 2-40.
- Roma. Silvijn Sardenko. Poezije. K 2—, vez. K 3-20.
- Andrej Hofer, tirolski junak. Fran Rihar. Ljudska igra v petih dejanjih s predgovorom in sklepno sliko (18 moških, 4 ženske vloge). K —80, deset izvodov K 5—.
- Orna žena. Povest iz domače zgodovine. K 1-40, vezano K 2—.

Ljudska knjižnica:

1. zvezek: Znamenje štirih. Conan Doyle. Londonska povest. K —60, skupaj vezan z II. zvez. K 1-80.
2. zvezek: Darovana. Alojzij Dostal. Zgodovinska povest iz dobe slovanskih apostolov. K —60, skupaj vezan s I. zvezkom K 1-80.
3. zvezek: Jernac-Zmagovalec. Henrik Sienkiewicz. — Fran Virant. Povest. — Med plavci. Artur Achleitner. Povest tirolskega gorskega župnika. K —60, skupaj vezan s VI. zvezkom K 1-40.
4. zvezek: Malo življenje. Dr. Fran Detela. Povest. K 1—, vezano K 1-90.
5. zvezek: Zadnja kmečka vojska. Avgust Senoa. Zgodovinska povest iz leta 1573. K 1-60, vezano K 2-60.
6. zvezek: Gozdarjev sin. Fran S. Finžgar. Povest. K —20, skupno vezano s III. zvezkom K 1-40.
7. zvezek: Prihajač. Dr. Fran Detela. Povest. K —90, vezano K 1-70.
- Splošno priljubljeni ljudski pisatelj nam tu slika v krasni povesti življenje na kmetih z vso svojo resnobo in težavami ter nam predločuje ljudstvo resnično tako, kakršno je.
8. zvezek: Pasjeglavci. Alojzij Hrasek. Zgodovinska povest. — Kristusove legende. 1. Vodnjak modrih mož. — 2. Betlehemsko dete. — 3. Sveta noč. — 4. Bog v Egiptu. — 5. V Nazaretu. — 6. V templju. — 7. Taščica. —

8. Naš gospod in sveti Peter. K 2-20, vezano K 3-20.

Velika zgodovinska povest kmečkega punta na Češkem.

9. zvezek: Alešovec. Kako sem se jaz likal. I. del. K 1-20, vezano K 2—.

10. zvezek: Isto II. del. K 1-20, vezano K 2—.

11. zvezek: Dolžan. Iz dnevnika malega poredneža. K 1-40, vezano K 2-30.

12. zvezek: Haggard. Dekle z biseri. K 2—, vezano K 3-20.

Povesti slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Andrej Kalan. Nova zbirka. I. zvezek. K —80.

Zadnji dnevi Jeruzalema. (Lucij Flav.) J. Spillmann J. D. Zgodovinski roman. 2 dela. K 3-80, vezano K 5-40.

Za križ in svobodo. Igrokaz v petih dejanjih (6 moških in 1 ženska vloga). K —50, pet izvodov in več po K —35.

Posebno za mladeniška društva pripravna igra polna navdušenja za krščanska načela.

Slovenska apostola. Sardenko. Zgodovinska igra. Ob 1025letnici Metodove smrti (885—1910). K 1-20.

Slomšek o sv. Cirilu in Metodu. Ob 1025letnici Metodove smrti (885—1910). K 1—.

Krek. Turški križ. (Igra v štirih dejanjih.) — Tri sestre. (Igra v treh dejanjih.) K 1—, 10 izvodov K 8—.

Vsebinski obeh, za mešane vloge prirejenih iger, je tako zanimiva ter za oster tako silajno prirejena, da se bodeta radi svoje lahke uprizoritljivosti gotovo kinalu osvojili naše ljudske odre.

Zbirka ljudskih iger; dosedaj 11 zv. po K —80.

Ta zbirka je zlasti za naša izobraževalna društva, pa tudi za druge odre ljudskega in diletanškega značaja neobhodno potrebna; igre se dajo vse brez posebnih pripomočkov lahko uprizoriti.

Vsebina:

1. zvezek: Se začasno ne dobi.

2. zvezek: 1. Vedeževalka. Gluma v enem dejanju. (6 moških vlog.) — 2. Kmet-Herod ali gorje mu, ki pride dijakom v roke! Burka s petjem v dveh dejanjih. (5 moških vlog.) — 3. Župan sardamski ali Car in tesar. Veseloigra v treh dejanjih. (10 moških vlog.) — 4. Jeza nad petelinom in kes. Veseloigra v dveh dejanjih za dekleta. (5 ženskih vlog.) K —80.

3. zvezek: 1. Mlini pod zemljo ali zadnje ure poganstva v Rimu. Igra v petih dejanjih. (10 moških oseb.) — 2. Sanje. Igra s petjem v petih dejanjih. (11 moških vlog.) — 3. Sveta Neža. Igrokaz v dveh dejanjih. (12 ženskih vlog.) K —80.

4. zvezek: 1. Dr. Vseznal in njegov sluga Štipko Tiček. Veseloigra v dveh dejanjih. (8 moških vlog.) — 2. Vaški skupuh. Igrokaz v treh dejanjih. (5 moških vlog.) — 3. Novi zvon na Krtnah ali srečna sprava. Selska igra v treh dejanjih. (8 moških vlog.) — 4. Zakleta

soba v gostilni pri „zlati goski“. Burka v enem dejanju. (6 ženskih vlog.) K —80.

5. in 6. zvezek: 1. Garcia Moreno. Zaloigra v petih dejanjih. (16 moških vlog.) — 2. Krmar pri zvitem rogu. Burka v enem dejanju. (5 moških vlog.) — 3. Kukavica modra ptica ali boj za doto. Veseloigra v štirih dejanjih. (8 ženskih vlog.) — 4. Sveta Cila. Slika iz njenega življenja v treh dejanjih. (9 ženskih vlog.) — 5. Pri gospodi. Zaloigra v dveh dejanjih. (5 ženskih vlog.) — 6. Crevljar. Veseloigra v treh dejanjih. (6 moških vlog.) — 7. Kmet in fotograf. Komeden prizor. (3 moške vloge.) — 8. Kovačev študent. Burka. (6 moških in 1 ženska vloga.) K 1-60.

7. in 8. zvezek: 1. Sinovo maščevanje ali spoštuj očeta. Igrokaz v treh dejanjih. (8 moških vlog.) — 2. Za letovišče. Burka enodejanska. (12 moških vlog in 2 otroka.) — 3. Občinski tepček. Veseloigra v treh dejanjih. (13 moških vlog.) — 4. Dve materi. Igrokaz s petjem v štirih dejanjih. (12 ženskih vlog.) — 5. Nežka z Bleda. Narodna igra v petih dejanjih. (19 ženskih vlog.) — 6. Najdena hči. Igra za ženske vloge v treh dejanjih. (9 ženskih vlog.) K 1-60.

9. zvezek: 1. Na Betlehenskih poljanah. Božična igra v treh dejanjih. (9 moških vlog.) — 2. Kazen ne izostane. Igra v štirih dejanjih. (5 moških vlog.) — 3. Očetova kletev. Igra v treh dejanjih. (16 moških vlog.) — 4. Čašica kave. Veseloigra v enem dejanju. (8 ženskih vlog in dva otroka.) K —80.

10. zvezek: 1. Fernando strah Asturije ali izpreobrnjenje roparja. Igrokaz v treh dejanjih. (11 moških vlog.) — 2. Rdeči nosovi. Burka v enem dejanju. (7 moških vlog.) — 3. Zdej gre sem, zdej pa tja. Burka v enem dejanju. (5 moških vlog.) — 4. Pošten skrivnost ali začarano pismo. Burka v enem dejanju. (7 moških vlog.) — 5. Strahovi. (3 ženske vloge.) K —80.

11. zvezek: 1. Večna mladost in večna lepota. Igrokaz v treh dejanjih. (14 ženskih vlog.) — 2. Repoštevec, duh v krkonoskih gorah ali vsega je enkrat konec. Carobna burka v petih dejanjih. (9 moških vlog.) — 3. Prepirljiva soseda ali boljše je kratka sprava kot dolga pravda. Burka v enem dejanju. (4 moške vloge.) K —80.

12. zvezek: (Za moške vloge: Izgubljen sin. V ječi. Pastirci in kralji. — Za ženske vloge: Ljudmila. Planšarica.) K —80.

13. zvezek: (Za ženske vloge: Vestalka. Smrt Marije Davice. Marijin otrok.) K —80.

14. zvezek: (Za ženske vloge: Junaška deklica. Devica Orleanska. — Za moške vloge: Sv. Boštjan. — Za otroške vloge: Materin blagoslov.) K —80.

15. zvezek: (Za ženske vloge: Fabelina in Neža. — Za moške vloge: Turki pred Dunajem.) K —80.

Navedene igre so si vsled lahke uprizoritljivosti in krasne vsebine v najkrajšem času osvojile vse naše domače odre.

Use te knjige se dobe v Katoliški Bukvarni v Ljubljani, v knjižarni „Ilirija“ v Kranju in I. Krajec nasl. v Novem mestu.

Izdajatelj: Dr. Ignacij Žitnik.

Tisk: »Katoliške Tiskarne«.

Odgovorni urednik: Ivan Štefe